

ارزشهای اصولی تعاونی‌ها

ترجمه: پریش فیروزی

تعاونی‌ها می‌بایست عرضه‌کننده ارزشهایی باشند که زایل‌کننده استثمار و بهره‌کشی در هر سطح و از کل مردم بوده، و زندگی بهتر اجتماعی و اقتصادی خاصه برای فقرا را میسر سازند.

ارزش‌ها، بعنوان اعتقادات اساسی و زیربنایی انسانها و رفتارهای مکتبی آنها را شکل می‌دهد، حدود و نقاط مورد تأکید فعالیتشان را عرضه می‌دارد، و زیر بنای تنظیم اهداف و سیاستهای عملیاتی را آماده می‌سازد و منافع وجود معیارها را برای اندازه‌گیری میزان موفقیت و کارآئی نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که ناشی از بکارگیری مشترک تلاشها و منابع می‌باشد.

در مورد تعاونی‌ها، ارزش‌ها زمینه را برای اعلام اصول فراهم می‌سازد. اصولی که بعنوان راهنما برای به اجرا درآوردن حرکتها می‌تواند و لازم است با زمان تحول پیدا نماید. آنها می‌توانند با توجه به انتظارات جامعه دگرگون شوند. اما هم چنین تحت تأثیر روند حفظ تعاونی‌ها در عرصه اجتماعی و اقتصادی است به گونه‌ای که کارآیی داشته باشند.

دبلیو. پ. واتکینز (W.P. Watkins) ارزشهای اساسی و اصولی تعاونی را بشرح زیر طبقه‌بندی کرده است:

- مشارکت و اتحاد
- اقتصاد
- دموکراسی
- برابری
- آزادی
- مسئولیت‌پذیری

عقیده جامعه بدون استثمار تمایل نداشتند هم شروع به مشاهده منافع و مزایای موجود در تعاون بعنوان یک سازمان تجاری بازرگانی نمودند.

توسعه ناگزیر در مناطق روستایی مستعمرات که از سوی کشورهای استعمارگر تقویت می‌شد منجر به تشکیل سازمانهای رسمی شد که مسئولیت جوامع تعاونی را عهده دار شدند.

این امر، البته آن چیزی نبود که مورد آرزوی پیشگامان این حرکت جدید باشد. دوران بعدی حاکی از توسعه و افزایش بیش از حد حرکت‌های تعاونی بود که تحت سرپرستی و اداره بدون مخاطره رهبران جوامع تعاونی قرار داشت.

پایان عصر استعمار به سختی دگرگونی‌هایی ایجاد نمود. تعاونی‌ها مورد توجه خاص و کمکها و برنامه‌های آن قرار گرفتند. اما هیچکس تلاش نکرد تا روح به کالبد بدمد. متعاقباً، داستان موفقیت‌های تعاونی‌ها، از جمله در کشورهند، سرشار از موفقیت‌های سازمانهایی بود که تکنولوژی (فن آوری) را به خدمت گرفتند. خدمات گسترده عرضه نمودند، و سود بیشتر عاید اعضای خود ساختند. این امر البته به دشواری عدم استثمار و بهره‌کشی را ترویج و تشویق مینمود. آیا این‌ها نیز تعاونی‌های واقعی بودند؟

نهضت نوین تعاون برای مقابله با بهره‌کشی ناشی از دوران انقلاب صنعتی آغاز گردید. روح این حرکت در جایگزینی ارزش‌های جامعه صنعتی حاکم بر مردم، خاصه قسمت‌های باقیمانده از روزهای اول صنعتی شدن، با ارزش‌هایی است که ماهیت آنها طرد بهره‌کشی و استثمار در هر شکل آنست.

این دگرگونی در ارزش‌های پی‌آمدهای قطعی دموکراتیک ساختن تصمیم‌گیریها، محدود کردن سود سرمایه، حمایت از شأن و مقام فرد و ایجاد زمینه مطمئن برای مشارکت افراد در طرحهای اساسی برآوردن نیازهای اجتماعی و اقتصادی بوده است.

فراگرد جایگزینی ارزش‌های دیرین با ارزشهای نوین از طریق ایجاد روند مستمر و مداوم آموزش ایجاد آگاهی در جامعه نسبت به خصلت مذموم طرفداری از حاکمیت سرمایه داری و شاید تکنولوژی (فن آوری) میسر گردید.

ارزش‌ها و پذیرش آنها

در یک فراگرد تدریجی، ارزش‌های حاکم در نظام‌های بزرگتر اجتماعی به تدریج به سمت درک و شناخت فعالیت‌های تعاونی، و سودمندی تعاونی‌ها بعنوان سازمان جدید حرکت کرد و مورد شناسایی و پذیرش قرار گرفت. آنهائیکه با

ارزشهای زیر را مطرح می‌سازد، «که در حال و آینده بایستی در فراگرد تعاونی گنجانده شود تا موجب همکاری در عمل گردد».

دیدگاه او در این امر حاصل «نظراتی است که پیرامون تعاونی از طریق مشاهدات، عقاید و تفکرات مربوط، گفتگو با اعضای همکاری کننده در طرح و مطالعه گزارشها و یادداشتهای خصوصی، مدارک و منابع مربوط به تصمیمات اساسی و مهم، و سیاستها و تحلیل‌های تحقیقاتی» کسب شده است.

- ارزشهای خودیاری (فعالیت، خلاقیت، مسئولیت پذیری، عدم اتکا و خودیاری)

- ارزشهای همکاری متقابل (همکاری، اعمال اتحاد در تعاونی، همبستگی، صلح).

- ارزشهای مربوط به علائق غیر انتفاعی (حفظ منابع، حذف سود بعنوان عامل فعالیت، مسئولیت اجتماعی، اهداف عملی، عدم بهره‌کشی از حاصل کار دیگران).

- ارزشهای دموکراسی (برابری، مشارکت، انصاف).

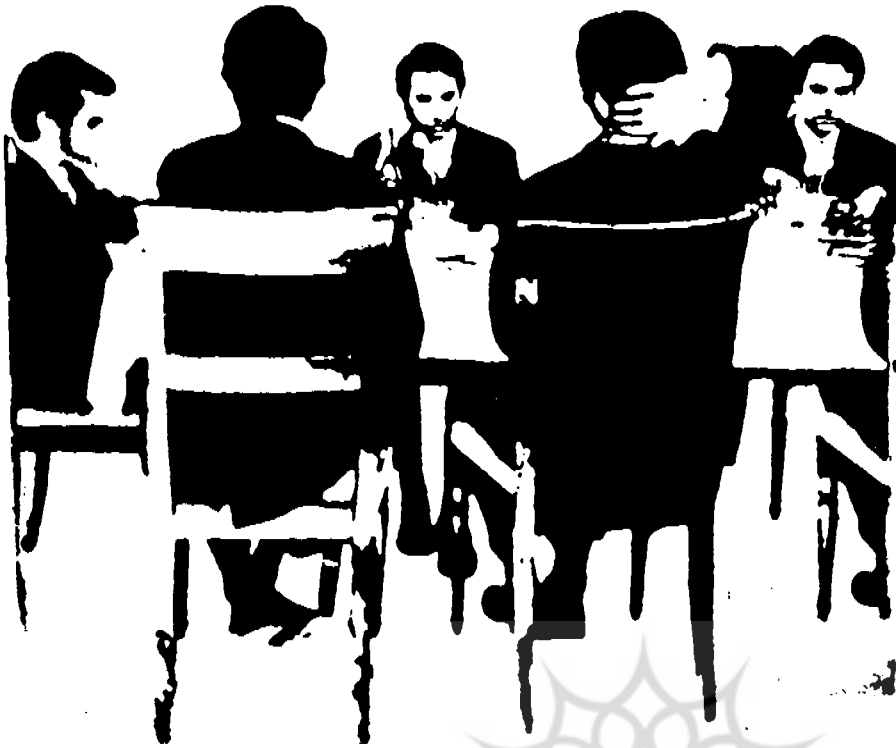
- ارزشهای آموزشی و کارآموزی (احترام به انسانیت، استقلال، سازندگی).

- ارزشهای مربوط به امور داوطلبانه (تعهد، قدرت خلاقیت، عدم وابستگی، جمع گرایی)

- ارزشهای جهانی و ارزشهای همکاری جمعی (اهداف و دیدگاههای جهانی، برخوردیاز)

- ارزشهای هدف مدار (سودبخشی اقتصادی به اعضا).

لارس مارکوس "Lars Marcus، رئیس اتحادیه بین المللی تعاون، موارد زیر را بعنوان ارزشهای اساسی در گزارش خود به «کنگره اتحاد بین المللی تعاون،

استکهلم، ۱۹۹۸» ارائه داده است:

- مشارکت اعضا

- دموکراسی (آزادی خواهی)

- صداقت، اطمینان و عدم مخفی کاری

- توجه داشتن به دیگران

او این ارزشها را با کلمات زیر به خوبی خلاصه می‌کند: «هدف نهایی برای عضویت در تعاونی بایستی در زندگی مرفه‌تر، زندگی سالم‌تر، زندگی ارزشمندتر، صلح، حقوق بشر، دفاع از دموکراسی و همبستگی در نامالیقات دیده شود.

و همچنین درباره «اعتماد هیچ زیر بنایی بهتر و مناسب‌تر از میزان همکاری و تفاهم تعاونی در توجه به اعضایش ندارد».

او در جایی دیگر می‌گوید، «توجه به دیگران یک ارزش زیربنایی و اساسی است که از طبیعت، بعنوان یک سازمان خودیار ریشه می‌گیرد و چیزی نیست که برای جلب مشتریان محاسبه شده باشد.

ایس همان چیز است که میان ما و

فعالیت‌های صرفاً سودآور متفاوت می‌باشد».

در یک سمینار پیرامون «رهبری تعاونیها و توسعه» که توسط انستیتیوی ملی Vaikunth Mehta برای مدیریت تعاونی برگزار شد (ژوئن ۱۹۸۸ در سری نگر) نکات زیر بعنوان اصول اساسی برای همکاری شناخته شد:

- انصاف و برابری

- مشارکت و دخالت فعال اعضا

- برتری جایگاه فرد بر سرمایه

- خودیاری و کمکهای جمعی

- تمکین منافع فرد در برابر منافع

اجتماع بزرگتر

- تضمین توسعه عدالت از طریق رفع

نابرابری‌ها و حذف استثمار

- رهبری گسترده و وسیع

- آموزش بعنوان فراگرد لازم برای

توسعه

- خود اتکایی برای توسعه

این سمینار همچنین مراحل زیر را برای برقراری ارزشهای اساسی در تعاونی‌ها متذکر شده است:

- ۱) آموزش تعاونی باید قسمتی از نظام آموزش عمومی از مقطع ابتدایی باشد.
- ۲) فرهنگ مناسب، که فعالیت‌های مرتبط با ارزشهای اساسی را ارج می‌گذارد، بایستی در تعاونیها ایجاد شود.
- ۳) قوانین موجود جوامع تعاونی، و سایر قواعد و مقررات بایستی بازنگری شوند، و در صورت لزوم، مجدداً تنظیم شوند، تا این ارزشهای اساسی را مورد توجه قرار دهند.
- ۴) فراگرد عدم تمرکز در تصمیم‌گیریها در کلیه سطوح تعاونی‌ها باید توسعه و تعمیم یابد.

این بخش را با نقل قول از گزارش فوق به پایان می‌بریم:

همکاری و ارزشهای اساسی توسط Lars Marcus، ارائه شده در کنفره اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA)، است که سال ۱۹۸۸: «جائیکه ارزشهای اساسی یافت نشوند، اصول ICA به آهستگی به خاکستر شده و آینده ما بعنوان تعاونیها به دیوار کوبیده خواهد شد.»

اعلام موارد فوق بعنوان ارزشهای تعاونی به روشنی عکس‌العملی در مقابل نظام ارزشی غربی است و بشدت تحت تأثیر تجربیات و یافته‌های کسانی است که به نسو موثری در جوامع امروزی کار کرده‌اند.

این امر تأثیر محدودی بر یک نظام اجتماعی می‌گذارد که تحت تأثیر و دارای مشخصه‌های فقر همگانی، استثمار، بیکاری، نابرابری و محرومیت می‌باشد، برای این نظام، پیام همکاری و تعاون و ارزشهاییکه در این پیام مستتر است، چیزی متفاوت می‌باشد.

روح و چکیده این پیام در کل می‌بایست

بر حول محور حذف استثمار به هر شکل آن از هر بخش جامعه و مبارزه با فقر قرار بگیرد.

تعاونی‌ها می‌بایست عرضه‌کننده ارزشهایی باشند که زایل‌کننده استثمار و بهره‌کشی در هر سطح و از کل مردم بوده، و زندگی بهتر اجتماعی و اقتصادی خاصه برای فقرا را میسر سازد.

یک شرکت تعاونی تقریباً یک ساختار اعتقادی، و یک واحد سازمانی برای ترویج و ارتقاء برخی ارزشهای اساسی است. این جامعه بیشتر یک شکل سازمان است که ایجاد شده تا نیازهای جامعه را در شرایط مشخصی بدون بهره‌کشی و استثمار برآورد و متعهد شود و جامعه‌ای بسازد که در آن صفت مشخصه‌اش انصاف، برابری، و عدالت گسترده باشد.

معیار موفقیت آن کارآئی و بازدهی خواهد بود که برای اعضا محقق گردد و

«تعاونیها توسط مردمی ایجاد شده‌اند که این نهاد را بعنوان زیر بنای کار مشترک برای حل مشکلات اقتصادی شناخته‌اند و آن را همانند سایر نهضت‌های مردمی به عرصه اجتماع عرضه کرده‌اند. اعتقاد آنها بر این بوده است که یک گروه متحد در امور بسمراتب بیش از حرکت‌های انفرادی موفق خواهد بود. آنها همچنین پذیرفته‌اند که زنان و مردان بطور مساوی تحت فشار قرار گرفته و بایستی دارای ارزش و حقوق برابر باشند. تعاونی‌ها باید به روی همه افراد باز باشد و هیچکس حق ندارد بر دیگران حاکمیت داشته باشد.»

حدود و میزان حذف بهره‌کشی و کاهش آن را در جامعه نشان دهد. موفقیت اقتصادی و یا ثبات یک جامعه تعاونی، تضمین‌کننده آن نیست که بتواند موجب ارتقاء و بکارگیری ارزشهای اساسی شود که باید عملکرد آن و موارد مهم مورد توجه‌اش را مشخص سازد.

چکیده

ارزشهای اساسی کدامند که بایستی یک جامعه تعاونی را آگاهی بخشند؟

لازم است به ریشه‌یابی نهضت نوین تعاونی بپردازیم. این نهضت با حرکت «اون» در ابتدای قرن ۱۹ آغاز شد. خارج از این حرکت «اُون» خواسته‌ها و نظریاتی مطرح شد که با نهضت امروزه تعاونی‌ها درهم آمیخته گردید.

ریشه‌های نهضت نوین تعاونی را باید در فلسفه رابرت اون (۱۸۵۸ - ۱۷۷۱) جستجو کرد، که می‌گوید دیدگاه ما باید از جامعه شادی و سعادت افراد را طلب کند، اما سعادت فرد در شخصیت او بروز می‌کند، که به نوبه خود حاصل شرایط کاری است که افراد انسانی دارا هستند.

اگر شرایط کار افراد واجد خصلت‌های بهره‌کشی، محرومیت، سوء استفاده، و تبعیض باشد فرد هرگز نمی‌تواند شاد و سعادتمند باشد.

«رابرت اوون» می‌نویسد: «ایجاد سود حاصل بهره‌کشی یک گروه مردم توسط دیگران است، و هدف ایجاد سود شخصیت را متأثر می‌سازد.» او عنوان کرد که یک سود فردی و جمع‌آوری بدون نتیجه و ضرورت ثروت فردی موجبات تنزل و ذلت طبیعت انسانی می‌گردد، و یک برآورد و ارزیابی غلط از همه چیز و ارزش‌گذاری هر چیز با هزینه آن به جای ارزش و ثروت واقعی می‌نشیند. حيله و تزویر جایگاه خرد و صداقت را غصب می‌کند.»

در چنین شرایطی است که «رابرت اوون» فکر استقرار «دهکده‌های تعاونی» را

مطرح می‌سازد و از طریق این دهکده‌ها «دنیای اخلاقیات جدید» را قابل شکل‌گیری می‌بیند، که می‌تواند «شادی و سعادت جهانی» بیافریند.

بعدها، پیشگامان را چدیدل در بکارگیری عقاید اوون در بازرگانی و تجارت می‌شود بکار می‌گیرند. این قواعد بعدها زمینه ساز تدوین اصول تعاون بوسیله اتحاد بین المللی تعاونی می‌گردد (۱۹۳۷).

این اصول در سال ۱۹۶۶ بازنگری و اصلاح شد، اما روح اولیه آن در زمینه قواعد بازرگانی و مجموعه دو از اصول تعاونی ICA عبارت بود از:

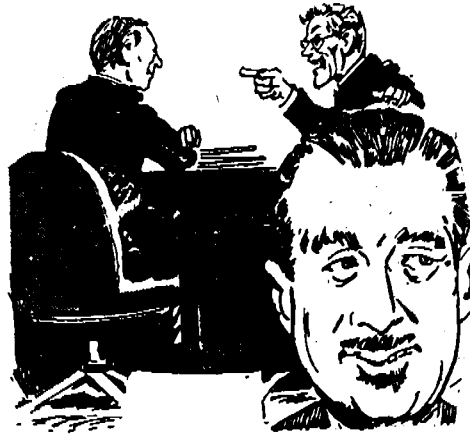
- ۱) حق افراد برای تعیین و شکل دهی سرنوشتشان بعنوان عضوی از گروه.
- ۲) حق مشارکت در ساختارهای زیر بنایی و نهادی و فراگرد تصمیم گیریها حول موارد مورد علاقه فرد.
- ۳) جهان شمول ساخته امکانات برای توسعه و رشد کلیه افراد فارغ از سن، جنس، و ارستکی قومی، و...
- ۴) تحکیم مستمر این ارزشها به کمک آموزش و کارآموزی
- ۵) گسترده سازی عرصه و پوشش تعاونی‌ها تا در نتیجه بهره‌کشی و استثمار از همه جا رخت بریندد...

رئیس اتحاد تعاون بین الملل در گزارش خود تحت عنوان «تعاونی‌ها و ارزشهای اساسی» که در کنگره ICA در استکهلم، ۱۹۸۸، ارائه نمود همین تفکر را به صورت زیر بیان نمود:

«تعاونیها توسط مردمی ایجاد شده‌اند که این نهاد را بعنوان زیر بنای کار مشترک برای حل مشکلات اقتصادی شناخته‌اند و آن را همانند سایر نهضت‌های مردمی به عرصه اجتماع عرضه کرده‌اند. اعتقاد آنها بر این بوده است که یک گروه متحد در امور بمراتب بیش از حرکت‌های انفرادی موفق خواهد بود. آنها همچنین پذیرفته‌اند که زنان و مردان بطور مساوی تحت فشار

بعبارتی این دو موضوع بسیار نزدیک و مرتبط هستند. آنها نشان دهنده آرمانها، مسئولیت‌ها، اهداف مشترک، موضوعات، فعالیتها، طرح‌های سازمانها و نفوذ تعاونیها می‌باشند.

بایستی توجه نمود که بقا و پایداری در این جا بمفهوم بقای یک جامعه تعاونی نیست. در این جا منظور بقا و دوام آرمانها و اهداف، از قبیل حذف بهره‌کشی از اجتماع می‌باشد. در یک جامعه که دگرگونی هویت انسانها یک بیماری رویه تزاید است، و یا جائیکه سرمایه راوابط انسانها را تعیین می‌کند، و یا ساختار نهادها همکاری انسانها را غیرممکن می‌سازد، حذف بهره‌کشی از انسانها آوای ضعیفی است و ارزشها متفاوت می‌باشد با جامعه ایکه در

«هدف نهایی برای عضویت در تعاونی بایستی در زندگی مرفه‌تر، زندگی سالم‌تر، زندگی ارزشمندتر، صلح، حقوق بشر، دفاع از دموکراسی و همبستگی در نامالایمات دیده شود.»

و همچنین درباره «اعتماد هیچ زیر بنایی بهتر و مناسب‌تر از میزان همکاری و تفاهم تعاونی در توجه به اعضایش ندارد.»

آن فقر صفت مشخصه می‌باشد و عقب ماندگی، نفی فرصت‌ها و اتکای بیش از حد به دولت وجود ملموس دارد. بدین ترتیب سؤالاتی که بایستی پاسخ داده شوند، عبارت خواهند بود از: چه چیز موجب پایداری تعاونی خواهد شد و زمینه اجتماعی آنها در سال ۲۰۰۰ چیست؟ آیا امکان دارد اصول مقدس همکاری و تعاون، آنچنانکه در گزارش به کمیسیون ICA در

سال ۱۹۶۶ مطرح شد، کمک موثری باشد؟

نیم نگاهی به آینده

پاسخ به این دو سؤال به نظر می‌رسد منوط به دانستن ابعاد موضوع می‌باشد.

قرار گرفته و بایستی دارای ارزش و حقوق برابر باشند. تعاونی‌ها باید به روی همه افراد باز باشد و هیچکس حق ندارد بر دیگران حاکمیت داشته باشد.»

دو مبحث اصلی

در تشریح ارزشهای همکاری و تعاون در آینده، دو موضوع اصلی پیرامون تعاونیها بایستی مدنظر قرار گیرد. این دو مورد عبارتند از:

- الف - این نهادها مبتنی بر اصول ارزشی خواهند بود.
- ب - این نهادها در هم آهنگی و انطباق با جوامع حاضر تداوم خواهند یافت.

فعالیت‌های اعضا در تعاونی‌های مصرف‌زا

م. دی‌کروز
قسمت ۳
اتحادیه سراسری تعاونی‌های مصرف کارکنان دولت

(یک مطالعه موردی در زمینه فعالیت‌های اعضا).

تاریخچه

تعاونی مصرف کوبه و شرکت تعاونی مصرف نادا، هر دو در سال ۱۹۲۱ آغاز به کار کردند. در سال ۱۹۲۴ تعاونی کوبه بخش مربوط به زنان را تشکیل داد. در سال ۱۹۲۶ هر دو تعاونی ادغام شده و به صورت تعاونی مصرف نادا-کوبه در آمدند.

حوزه فعالیت تعاونی شامل ۱۴ شهر و ۴ شهرستان است. از تعداد کل ۱۰۲۱،۱۲۱ خانواده، ۴۴۸۲۶۵ خانواده (۴۳/۹٪ از کل) عضو تعاونی نادا-کوبه می‌باشند. در سال ۱۹۷۷ در جهت همراهی و تحقق سیاستی که توسط اتحادیه تعاونی‌های مصرف‌زا این اتخاذ گردید، بخش مربوط به زنان، به کمیته سازمانی برای فعالیت‌های اعضا، تغییر نام یافت.

فعالیت‌های اعضا (سازمان گروه‌ها)

در نمودار شماره ۲ می‌توانیم مشاهده کنیم که گروه‌های مختلف مربوط به فعالیت‌های اعضا، چگونه تشکیل می‌شوند. حوزه عملیات تعاونی به ۱۲ ناحیه تقسیم می‌شود. هر ناحیه نمایندگان خود را به مجمع سالانه می‌فرستد. از تعداد کل ۸۲۲ نماینده ۸۰۷ نفر زن و ۱۵ نفر مرد هستند و این نمایندگان اعضا هیأت مدیره را انتخاب می‌کنند. از تعداد کل ۲۹ عضو هیأت مدیره، هفت نفر زن هستند. هفت نفر از مدیران مرد تمام وقت و بقیه پاره وقت می‌باشند.

همچنین نمایندگان اعضا (از ۱۲ ناحیه) نامزد کمیته مدیریت ناحیه را از میان دیگر اعضا بر می‌گزینند. هر کمیته

ناحیه مرکب از ۲۰ تا ۴۰ نفر است که به عضویت کمیته‌های مدیریت منصوب می‌شوند تا از منافع نواحی مربوط به خود مواظبت نمایند. همچنین هیأت مدیره می‌تواند نامزدهایی را به کمیته‌های مدیریت ناحیه توصیه کند. کمیته‌های مدیریت ناحیه، وابسته به فروشگاه‌های تعاونی هستند. تعاونی نادا-کوبه ۵۹ فروشگاه خرده‌فروشی دارد، لیکن تنها دارای ۵۲ کمیته مدیریت ناحیه می‌باشد. دلایل آن به شرح زیر است:

سه باب از فروشگاه‌ها، کوچک و فاقد کمیته مدیریت بوده و تنها دارای معاون مدیر هستند. ۴ باب فروشگاه باقی مانده، در ساختمان‌هایی واقع شده‌اند که اتاق برگزاری جلسات ندارند. از این رو کمیته‌های مدیریت این فروشگاه‌ها، با کمیته‌های دیگر فروشگاه‌های خرده‌فروشی در همان ناحیه ترکیب شده‌اند. تعاونی، برای افتتاح دو فروشگاه خرده‌فروشی دیگر تا سال ۱۹۷۸ برنامه ریزی کرده است.

وظیفه کمیته‌های مدیریت ناحیه (انجمن‌های اعضا) ایفای نقش به صورت یک حلقه ارتباط بین اعضا و هیأت مدیره است و سیاست‌ها، برنامه‌ها و هدف‌های تعاونی را به اعضا انتقال می‌دهند و در اجرای برنامه‌های مربوط به موارد مذکور، همکاری می‌کنند.

اعضا هر کمیته مدیریت ناحیه، در هر ماه یک نوبت تشکیل جلسه می‌دهند. علاوه بر آن، رؤسای کمیته (۵۲ نفر) هم یک بار در ماه در سطح ملی تشکیل جلسه می‌دهند. جلسات مشترک کمیته مدیریت ناحیه نیز هرگاه نیاز باشد، تشکیل می‌شود. در این موارد، کمیته‌های دو یا سه ناحیه به صورت مشترک

تشکیل جلسه می‌دهند و همه اعضا کمیته در آن شرکت می‌کنند. رؤسای ادارات کل زیربط شرکت تعاونی، در همه جلسات کمیته‌های مدیریت منطقه حضور می‌یابند. مدت احراز مقام در این کمیته‌ها یک سال است.

گروههای مطالعه، به وسیله کمیته‌های مدیریت ناحیه از بین اعضا کمیته و عموم اعضا انتخاب می‌شوند. هر گروه با عضویت ۲۰ تا ۴۰ نفر تشکیل می‌شود و هر عضو علاقه‌مند به همکاری، می‌تواند به آن بپیوندد. گروههای مطالعاتی، در ارتباط با موضوعات مشروح زیر تشکیل شده‌اند:

داد و ستد، قیمت گذاری و آزمایش تطبیقی، توسعه کالاهای با علامت تجاری "Coop" کتابداری خانگی، آموزش عضو و مسائل فرهنگی و اجتماعی.

کمیته مدیریت، یک نفر حسابدار را جهت نظارت بر هزینه هائی که در رابطه با برگزاری جلسات متحمل می‌شود، منصوب می‌کند و همچنین افرادی به عنوان متصدی گروههای مختلف (یک نفر در هر گروه) منصوب می‌کند. مدت احراز این پست یک سال است. یک رییس جدید در هر جلسه انتخاب می‌شود. قانون ثابت و غیر قابل تغییری در مورد جلسات و گروهها مبنی براین که کی و چند وقت یک بار باید تشکیل جلسه بدهند، وجود ندارد.

کمیته‌های اجرایی فروشگاهها، در ارتباط با فروشگاههای خرده فروشی بوده و ۳۰ تا ۴۰ نفر را شامل می‌شوند و هر عضوی که علاقه‌مند به همکاری باشد، تنها کافی است نام خود را به مدیریت فروشگاه اعلام کند. این گروهها، در مورد عملیات مغازه‌ها از دیدگاه مشتریان بحث می‌کنند و معمولاً یک بار در ماه تشکیل جلسه می‌دهند. این کمیته‌ها پیوستگی و نزدیکی بیشتری با فروشگاههای خرده فروشی دارند. برای این که تا آنجا که ممکن است به تعداد اعضای بیشتری فرصت فعالیت در این کمیته‌ها داده شود، مدت زمان خدمت در آن شش ماه تعیین شده است.

گروههای هان یا همسایگی^(۱۷)، شامل ۶ الی ۷ خانم خانه دار است، اگر چه در دیگر مناطق ژاپن متشکل از ۲۰ تا ۱۲ نفر می‌باشند که در مجاورت هم زندگی می‌کنند. کارکرد اصلی

آنها خرید مشترک یا گروهی است. با این وجود، گروههای «هان» غالباً درباره موضوعات مورد علاقه خود نیز تشکیل جلسه می‌دهند. تا اواخر نوامبر ۱۹۷۷ در شرکت تعاونی نادا - کوبه گروههای هان تنها در مناطق شهری تأسیس می‌شدند و فعالیت‌های مربوط به خرید مشترک تقریباً در همان زمان شروع شد. تا ژوئن ۱۹۷۸ حدود ۲۳۵۶ گروه «هان» وجود داشت. گروههای «هان» با تلاش کارکنان شرکت تعاونی که

اعضا را به عضویت در این گروهها ترغیب می‌کنند، تشکیل می‌شوند، همان گونه که آنها سعی می‌کنند همسایگانشان را جهت پیوستن به چنین گروههای متقاعد سازند. این گروهها همانند کمیته‌های اجرایی فروشگاهها، وابستگی بیشتری به تعاونی دارند تا به کمیته‌های اجرایی فروشگاهها، وابستگی بیشتری به تعاونی دارند تا به کمیته مدیریت. هر گروه «هان» یک سر گروه دارد. این سرگروهها در جلسات گروه «هان» شرکت می‌کنند و جلسات خود را نیز تشکیل می‌دهند.

بنابراین می‌بینیم که فعالیت‌های اعضا توسط کمیته سازماندهی فعالیت‌های اعضا در اداره مرکزی شرکت تعاونی، برنامه ریزی و هماهنگ می‌شود.

گروه‌هایی که به اتفاق کارکنان تعاونی، مجری برنامه می‌باشند عبارتند از:

کمیته‌های مدیریت ناحیه، گروههای مطالعه، کمیته‌های اجرایی فروشگاه و گروههای «هان». کل تعداد خانم‌های خانه داری که در کمیته‌های مدیریت ناحیه و گروههای مطالعه فعالیت دارند، ۱۲۳ نفر هستند.

هیچ گونه مقررات سخت و شدیدی در مورد پرداخت مخارج اعضاء گروههای مختلف مانند: کمیته‌های مدیریت، گروههای مطالعه و... وجود ندارد. معذالک وقتی اعضا هزینه‌های مسافرت را متحمل می‌شوند تا در جلساتی که در اقصی نقاط تشکیل می‌شود شرکت کنند، شرکت تعاونی مبالغی را که خرج کرده‌اند می‌پردازد.

همچنین در صورت لزوم، غذای آنها از سوی تعاونی فراهم می‌شود علاوه بر آن اعضا جلسات تفریح و سرگرمی خود را در زمینه‌های سودمند و جالب نظیر: انواع ورزش، عکاسی و مانند آن تشکیل می‌دهند. این گونه تشکلهای کاملاً اختیاری و داوطلبانه بوده و به شرکت تعاونی ارتباط ندارد.

خانه تعاون

خانه تعاون، مرکز فعالیت‌های عضو است که بر پایه منظمی بر طبق یک جدول زمانی، برنامه ریزی شده و با کمک داوطلبان اداره می‌شود.

ساختمانی که به تعاونی نادا- کوبه تعلق دارد، دارای هفت طبقه است. یک طبقه در اختیار کارکنان تعاونی که متصدی امور فعالیت‌های اعضا هستند قرار دارد و اتاقهای طبقه دیگر، مورد استفاده مشترک کارکنان تعاونی و جلسات اعضا قرار می‌گیرد. از پنج طبقه دیگر برای فعالیت‌های مختلف اعضا بهره برداری می‌شود. در خانه تعاون، کلاسهای ژیمناستیک برای مادران و بچه‌ها و جلسات گروههای مختلف درباره

موضوعات گوناگون از قبیل بازرگانی، بازرسی کالاها، اقتصاد خانواده، تحصیل عضو و امثال آن برگزار می‌گردد و یا کلاس‌های فعالی در خصوص کنده کاری چوپ، دوزندگی و گلدوزی و نگارگری (برای مردم سالخورده‌تر) تشکیل می‌شود. یک گروه، سرگرم تولید نوارهایی جهت اهداء به بچه‌های نابینا بودند. آنها داستانی را انتخاب کرده و در حال خواندن و بحث کردن درباره بهترین شیوه ضبط آن بودند. نوار تکمیل شده، به صلیب سرخ تقدیم می‌شد تا به یک مؤسسه معتبر نگهداری بچه‌های نابینا تحویل بدهند. همه اتاق‌ها در خانه تعاون، با اثاثه و دستگاہهایی متناسب با موارد استفاده آنها مجهز می‌باشند. من، روز بسیار شاد و پرکار و سرگرم کننده‌ای را در خانه تعاون گذراندم و اتاق‌ها را یکی پس از دیگری بازدید کردم تا فعالیت‌های متفاوتی را که در آنها صورت می‌گرفت ببینم. در میان زنان خانه دار عضو، نوعی احساس صمیمیت و گرمی مشاهده کردم، احساس کسانی که از کار کردن با هم لذت می‌برند و خوشحال می‌شوند.

از آنجا که برای همه اعضا از سرتاسر منطقه کوبه مقدور نیست که به خانه تعاون بیایند، شعبه سوم^(۱۸) در بخش غربی شهر، یکی از طبقات ساختمان خود را در اختیار اعضا قرار داده است. در اینجا هم فعالیت‌های اعضا با کمک داوطلبان، برنامه ریزی و انجام می‌شود. یک نمونه خاص آن، قرض دادن کتاب به بچه‌ها و قصه خوانی برای خردسالان است.

برنامه ریزی لازم انجام شده است تا اقدام مشابهی در قسمت شرقی کوبه صورت گیرد.

در اینجا باید توجه کرد که برخی از امکانات ویژه برای زنان، توسط تعاونی فراهم می‌شود. شرکت تعاونی برای آموزش کارکنان، مدرسه خاص خود را دارد. کارکنان زن و مرد بطور مساوی در آموزش برنامه ریزی شده شرکت می‌کنند. افزون بر این، یک کلاس یک ساله برای کارکنان زن دایر شده است، لیکن بیشتر با موضوعات مربوط به خانه داری سروکار دارد تا مباحث تعاونی.

همچنین شرکت تعاونی، پوشش پزشکی ویژه‌ای را برای خانم‌های خانه دار عضو تدارک دیده است. معمولاً آقایان تا آنجا که امکانات پزشکی وجود داشته باشد، تحت پوشش قرار می‌گیرند و هزینه آن توسط کارفرمایان آنها تأمین می‌گردد و به بچه‌ها نیز خدمات و واکسیناسیون، مایه کوبی و درمانهای پیشگیری از بیماریهای اپیدمیک در مدرسه ارائه می‌شود. ولی زنان خانه دار از چنین خدماتی برخوردار نیستند. شرکت تعاونی از محل سرمایه‌های احتیاطی خود، برای انجمن مراقبت‌های پزشکی پیشگیرانه هیوگو^(۱۹) چهار واحد پزشکی

سیار خریداری کرده است. دو واحد برای اشعه X و دو واحد معاینه پیشگیرانه در مقابل بیماری‌های اپیدمیک. برای اشعه X خانم‌ها خانه دار، تنها حق الزحمه‌ای ناچیز پرداخت می‌شود. درمان پیشگیری، هر ساله به طور رایگان صورت می‌گیرد. شرکت تعاونی سالانه ۸۰۰ ین به صورت سرانه در ازای این عملکرد، به مؤسسه هیوگو می‌پردازد. مدیر عامل شرکت تعاونی نادا- کوبه نیز جزو اعضای هیأت مدیره مؤسسه مراقبت‌های پزشکی پیشگیرانه هیوگو است از آنجا که در ژاپن، برخورداری از مراقبت‌های پزشکی خصوصی (یا خدمات بیمارستانی) بسیار گران تمام می‌شود، این اقدام، خدمت شایسته‌ای به بانوان خانه دار به حساب می‌آید.

شرکت تعاونی مصرف شیموما (مطالعه پژوهشی درباره فعالیت اعضا)

این شرکت تعاونی، در سال ۱۹۴۵ تأسیس شد و در آن زمان اعضا آن را، هم مردان و هم زنان تشکیل می‌دادند. با این وجود، فعالیت تعاونی متمرکز نبود و فقط پس از آن که اداره امور تعاونی در سال ۱۹۵۲ بدست زنان افتاد، شرکت شروع به پیشرفت نمود. هم اکنون تمامی اعضا تعاونی و همچنین هیأت مدیره آن منحصراً از زنان تشکیل شده است. مدیر عامل این شرکت، خانمی است که عضو کمیته زنان اتحادیه بین المللی تعاون است. علاوه بر مدیر عامل، دو تن از مدیران دیگر این شرکت به طور تمام وقت کار می‌کنند. در این تعاونی، سه کمیته مشورتی وجود دارد که به مسایل مربوط به:

الف) برنامه ریزی امور منزل

ب) بررسی کالا و

ج) آموزش اعضا می‌پردازند.

حوزه عمل شرکت، دو ناحیه ویژه در شهر بزرگ توکیو را تحت پوشش قرار می‌دهد. تعداد اعضا تعاونی ۱۵۰۰۰ نفر است. این شرکت دارای شش فروشگاه و یک مرکز توزیع برای خریدهای مشترک است. هفتمین فروشگاه تعاونی تا اوایل سال ۱۹۷۹ ساخته خواهد شد. در این فروشگاه‌ها، مواد خوراکی و غیر خوراکی به صورت خرده فروشی عرضه می‌شود. در برخی از این فروشگاه‌ها نانوائی نیز وجود دارد.

اعضا تعاونی از طریق کمیته‌های اجرایی، گروه‌های مطالعه و بررسی و گروه‌های هان فعالیت می‌کنند. هنگامی که ما از شرکت بازدید می‌کردیم، گروهی متشکل از حدود ۱۵ زن خانه دار عضو تعاونی، در حال آزمایش گونه‌های مختلف پودر کاری بودند (در آن زمان ۵۰۰ زن خانه دار عضو شرکت جهت آزمایش این پودرها در سراسر کشور، توسط اتحادیه تعاونیهای مصرف ژاپن منصوب شده بودند. این پودرهای

شرکت تعاونی ۲۰۰ میلیون ین یارانه دریافت کرد تا پرورش دام را توسعه دهد. اعتبار خرید دام، از بودجه خود شرکت تأمین شده است و یارانه‌های دریافتی از دولت، برای خرید علوفه و غیره به کار رفته است. اعضا تعاونی، به مطالعه تخصصی ویژه‌ای در مورد پرورش دام پرداخته‌اند و مدیر عامل شرکت از طرف دولت‌های زلاندنو و استرالیا دعوت شده است تا جهت مطالعه بیشتر در مورد پرورش دام، از کشور آنها دیدن کند.

پرورش دام، اقدام کاملاً جدیدی است که در شرکت تعاونی رواج یافته است و بنابراین چگونگی مشارکت فعال اعضا در این فعالیت، در دست بررسی و مطالعه است. این شرکت تعاونی خبرنامه‌ای را به طور ماهانه منتشر می‌سازد.

شرکت تعاونی شهروند ناگویا^(۲۰) مطالعه پژوهشی درباره فعالیت اعضا

این شرکت تعاونی، با یاری دانشگاه تعاون ناگویا تأسیس شده و دو تن از مدیران آن از استادان دانشگاه هستند. این تعاونی، در سال ۱۹۶۹ با حدود ۱۳۳۰ نفر عضو آغاز به کار کرد. اکنون تعداد اعضای آن در حدود ۲۸۰۰۰ نفر است. حوزه

کاری، مطابق با دستور العمل روی پاکت آنها تهیه می‌شد و نظرات گروه در مورد آنها ثبت می‌گردید تا به اتحادیه ارسال شود.

من از یک انجمن کوچک «هان» بازدید کردم که چهار عضو داشت. آنها در حال محاسبه وجوه مازاد برگشتی بودند که از طرف شرکت براساس قبض‌های خرید آنها در یک دوره شش ماهه به آنها اختصاص داده شده بود.

برخی از اعضا در حال یادگیری یک مراسم سنتی بودند و با محبت فراوان، نمایشی نیز برای ما اجرا کردند. مدیر عامل تعاونی، در منزل خود یک مهمانی خصوصی به صرف چای ترتیب داد. شرکت تعاونی در سال گذشته به خاطر علاقه اعضا، یک «جشنواره فرهنگی تعاون» برگزار کرده بود که در نوع خود بی نظیر بود. در این جشنواره، هر فروشگاه، محفل پژوهشی خاص خود را در باب فعالیت‌های فرهنگی برگزار کرد.

شرکت تعاونی، به تازگی به کار پرورش دام مشغول شده است. گوشت گوساله یکی از گرانترین گوشتها در ژاپن است. مصرف کنندگان نیز خواستار این هستند که دولت پرورش گوساله را در داخل کشور رونق دهد و همچنین واردات گوشت گوساله را آزاد کند.

فعالیت تعاونی ۱۱ شهر و ۱۴ روستا را تحت پوشش قرار می‌دهد.

یکی از مهمترین گروه‌ها در این تعاونی، گروه‌های «هان» است. در این شرکت، قاعده‌ای وجود دارد که هرکس بخواهد به عضویت تعاونی درآید، لازم است عضویت گروه هان را بپذیرد. شرکت تعاونی احساس می‌کند که به این ترتیب می‌توان همه اعضا را با امور تعاونی مرتبط ساخت.

گروه‌های هان، معمولاً متشکل از ده نفر هستند و از آنجا که تعاونی دارای ۲۸۰۰۰ عضو می‌باشد، بنابراین ۲۸۰۰ گروه «هان» نیز وجود دارد عمده‌ترین فعالیت گروه‌های «هان» خریدهای مشترک است گروه‌های «هان» فعالیت‌های دیگری مانند گسترش کالاهای با مارک Coop، و آزمون تطبیقی قیمت و امثال آن را نیز انجام می‌دهند.

به عنوان مثال، هنگامی که یک گروه «هان» جهت تبادل نظر درباره نحوه افزایش سرمایه تشکیل جلسه می‌دهد، در این خصوص به اتخاذ تصمیم می‌پردازد که چگونه این کار را به شیوه‌ای مدون و با تقسیم هفتگی یا ماهانه مبلغ آن، به انجام برساند. در صورتی که آنها یک سهم ۵۰۰۰۰ پینی را خریداری کرده باشند، ممکن است تصمیم بگیرند که آن را تا میزان ۱۵۰۰۰ برای هر نفر در تاریخ معینی افزایش دهند. رهبر «هان» این وجوه را جمع‌آوری کرده و به شرکت تعاونی تحویل خواهد داد. به طور معمول، گروه‌های «هان» سالانه چهار بار گرد هم می‌آیند. البته گروه‌های فعال ممکن است حتی بیشتر از این نیز تشکیل جلسه دهند.

هر چهار گروه «هان» (۴۰ نفر) یک نماینده به مجمع عمومی اعزام می‌دارند. در اجلاس سالانه ۶۵۰ نماینده حضور می‌یابند. حوزه عملیاتی تعاونی، به ۶۰ منطقه تقسیم شده است و بنابراین ۶۰ کمیته مدیریت وجود دارد که هر یک از ده‌الی سی نفر تشکیل شده است. این شرکت تعاونی دارای ۱۰ فروشگاه است.

در فروشگاه‌های شرکت، بیشتر مواد غذایی به فروش می‌رسد. کالاهای غیر خوراکی، محدود به چند قلم کالای اساسی مانند مواد پاک‌کننده، کاغذ توالت، و امثال آن می‌باشد. ۶۰ درصد از فروش کالا در این فروشگاه‌ها را مواد غذایی تازه از قبیل ماهی، گوشت، میوه، سبزیجات و غیره و ۴۰ درصد از خوار و بار تشکیل می‌دهد. انبارهای جداگانه‌ای جهت تأمین کالاهای مورد نیاز گروه‌های خرید مشترک پیش‌بینی شده است. مواد غذایی فاسدشدنی در منزل تحویل نمی‌شوند و بایستی آنها را از فروشگاه تعاونی خریداری کرد. در ناگویا، این امکان برای من فراهم شد که از نزدیک شاهد

فعالیت یک گروه خرید مشترک «هان» باشم. اعضای این گروه (han) در چهار بلوک آپارتمانی در همان ناحیه زندگی می‌کردند. بنابراین کامیون‌های ویژه توزیع مواد نیز در چهار نقطه توقف می‌کردند و از سیستم بلندگو برای اعلان استفاده می‌شد. ساکنین بلوک‌ها خانوارهایی بودند که در شرکت مخابرات کار می‌کردند. بعد از مشاهده شیوه راحت و آسان کار بین این گروه و کارکنان توزیع کالای تعاونی، از دو انبار تأمین نیازهای گروه‌های (han) و همچنین از انباری که تأمین‌کننده کالاهای فروشگاه مصرف‌کنندگان، بود بازدید کردم.

این امکان نیز برای من مهیا شد که اجلاس یک کمیته مشترک ناحیه‌ای را مشاهده کنم. علاوه بر نمایندگان از نیاپولیس^(۲۱) (محل برگزاری نشست) نمایندگان چهار کمیته اجرایی سایر نواحی و همچنین رهبران هان و دونفر از مدیران شرکت تعاونی در این نشست حضور داشتند. برنامه کار این گروه‌هایی توسط کارکنان تعاونی تنظیم شده بود.

این اجلاس، با نمایش فیلمی که توسعه شرکت تعاونی را از آغاز کار آن در سال ۱۹۶۸ تاکنون به تصور کشیده بود، آغاز شد. پس از آن، مدیرعامل تعاونی آنچه را که از زمان برگزاری آخرین مجمع عمومی اتفاق افتاده بود به اطلاع اعضا رسانید و اهداف شرکت در زمینه‌های زیر را تشریح کرد:

الف) افزایش تعداد اعضا

ب) جذاب‌تر نمودن فعالیت‌های گروه هان

پ) جذاب‌تر نمودن فعالیت‌های گروه هان

روش جدید پرداخت مازاد برگشتی نیز بیان گردید. در نیاپولیس، از تعداد کل ۷۰۴ خانوار ۱۵۶ خانوار (۲۲/۲ درصد) عضو تعاونی بودند. هدف، افزایش سطح عضویت تا ۳۱ درصد بود.

چگونگی عضویت در چهار منطقه ضمیمه شده به صورت زیر بود:

۱) از تعداد کل ۱۰۳ خانوار، ۲۵ خانوار (۱۷/۲ درصد) عضو بودند.

۲) از تعداد کل ۴۳۰ خانوار، ۸۴ (۱۹/۵ درصد) عضو بودند.

۳) از تعداد کل ۴۰۰ خانوار، ۳۵ خانوار (۸/۸ درصد) عضو بودند.

۴) از تعداد کل ۶۸ خانوار، ۱۰ خانوار (۱۴/۷ درصد) عضو بودند.

در جلسه مزبور، افزایش سطح عضویت افراد این مناطق در راستای اهداف تعاونی مورد بحث قرار گرفت.

علاوه بر آن، اعضا در این خصوص که چگونه می‌توان

ارزش سهام هر یک از افراد را به شیوه‌ای اصولی افزایش داد و این که میزان پرداخت هر یک از اعضا چقدر باشد و در چه فواصل زمانی بایستی آن را بپردازد تا اهداف تعاونی تحقق یابد، (هر هفته، چهارده روز یک بار، و یا به طور ماهانه) گفتگو نمودند.

همچنین در این باره به توافق رسیدند که تعداد اعضای گروه‌های هان را به ده نفر افزایش دهند و (هر جا که کمتر از این تعداد است) در جستجوی شیوه‌ها و ابزارهایی مناسب برای جذاب‌تر کردن فعالیت‌های گروه‌های هان باشند.

شرکت تعاونی تصمیم گرفت به میزان ۸ درصد مازاد برگشتی پرداخت شود و مزید بر آن، ۵ درصد به گروه‌های هان برای پوشش دادن هزینه‌های جزیی مربوط به خریدهای مشترک از قبیل: تلفن و غیره پرداخت گردد. سهم کمیته‌های مدیریت محلی نیز ۲/۰ درصد تعیین شد تا هزینه‌های جزیی از قبیل هزینه جای، مخارج تماس‌های تلفنی مربوط به جلسات و نظایر آن را پوشش دهد.

همچنین هر یک از اعضا کمیته‌های مدیریت محلی نیز ماهانه ۲۰۰۰ یمن بابت هزینه‌های مربوط به شرکت در جلسات و غیره دریافت خواهند کرد.

هر یک از گروه‌های مزبور یک پاکت حاوی نان، ماست، کیک، ماهی‌ژاپنی دریافت نمودند و از آنها خواسته شد نظرات خود را به شرکت تعاونی ارسال دارند.

در قسمت دیگری از شهر، من در یک جلسه گروه «هان» شرکت کردم که جهت بررسی بهترین روش استفاده از یک دیگ زودپز، در منزل یکی از اعضا تشکیل یافته بود. ایشان در این خصوص تصمیم می‌گرفتند که چه چیزی باید بپزند و مجدداً در چه زمانی گرد هم آیند و مواردی از این قبیل.

این تعاونی تاکنون موفق شده است بعضی از کالاهای با مارک COOP را تولید کند.

نتیجه‌گیری

از بررسی فعالیت اعضای نهضت تعاونیهای مصرف در ژاپن به حقایقی چند دست می‌یابیم:

جایگاه زنان به عنوان مصرف کننده به طرز چشمگیری در محدوده زمانی ۱۹۷۷-۱۹۴۸ دستخوش تغییر شده است. در نتیجه لازم الاجرا شدن قانون شرکت تعاونی معیشت مصرف کنندگان (۱۹۴۸) است، که به موجب آن برای نخستین بار به جای آن که زنان را به عضویت در تشکلهای جداگانه آنان محدود سازد، درهای عضویت در تعاونیهای مصرف را به روی زنان باز کرد.

عامل دیگر، درک این واقعیت در نهضت مصرف کنندگان

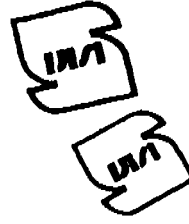
بود که حمایت، وفاداری و تشریک مساعی فعال بانوان خانه دار، یکی از شروط اساسی موفقیت نهضت مزبور است. دریافت (فهم) این واقعیت، تأسیس کمیته زنان را در اتحادیه تعاونیهای مصرف به همراه داشت که وظیفه‌اش ارائه خدمات مشاوره‌ای به هیأت مربوط به همکاری بانوان است. از این زمان به بعد، جایگاه زنان در نهضت، قدرت روز افزونی یافت، تا این که در سال ۱۹۷۷ شمار زنان عضو تعاونیهای مصرف از شمار مردان عضو پیشی گرفت و در حال حاضر تقریباً تمامی امور مربوط به اعضا در دست بانوان قرار دارد.

دیگر نیازی به ایجاد سازمانهای تعاونی جداگانه برای بانوان احساس نمی‌شود، چرا که اکنون زنان کاملاً در جریان فعالیت‌های اساسی تعاونی قرار گرفته‌اند. همچنین بانوان، اکثریت نمایندگان کنگره‌های سالانه را که خط مشی مصرف کنندگان را تعیین می‌کند، تشکیل می‌دهند. ما شاهد بوده‌ایم که چگونه زنان خانه دار عضو، بر سیاست قیمت گذاری و جنبه‌های اجرایی فروشگاههای مصرف تأثیر می‌گذارند و این که چگونه از طریق شبکه فعالیت‌های زنان، این نهضت را در مبارزه بر علیه افزایش قیمت، تک قطبی شدن و اموری از این قبیل حمایت می‌کنند.

بانوان، در هیأت‌های مدیره و به عنوان کارمند در پست‌های مدیریت تعاونیهای قدیمی، چندان اهمیتی ندارند. اما در تعاونیهای جدید التأسیس ناحیه‌ای (شهروند) پیکره اصلی عضویت تعاونیها و هیأت‌های مدیره را به خود اختصاص می‌دهند و حتی بیشتر پست‌های بالاتر را در تصرف دارند.

سایر عوامل مؤثر در جایگاه قوی زنان در نهضت مصرف کنندگان ژاپن کدام است؟

امروزه بیسوادی در ژاپن ریشه کن شده است. بدون تردید یکی از عوامل مهم مشارکت وسیع و گسترده بانوان در فعالیت‌های مربوط به اعضا این واقعیت است که بسیاری از زنان خانه دار ژاپن دیگر مجبور نیستند به دلایل اقتصادی در بیرون از خانه کار کنند. البته بعضی از بانوان متعلق به نسل‌های جوانتر، هنگامی که کودکانشان آنقدر بزرگ می‌شوند که دیگر نیازی به مراقبت مداوم ندارند، برای اشتغال از خانه بیرون می‌روند، اما هدف آنها کسب درآمد اضافی جهت ایجاد یک زندگی بهتر برای فرزندانشان است. زنان خانه دار عضو، وظیفه خود در تعاونی را بسیار جدی تلقی میکنند و علی‌رغم وضعیت نامناسب آب و هوا و حمل و نقل و یا سایر مشکلات، تقریباً در تمامی جلسات و گردهمایی‌ها، صد در صد حضور دارند. یکی از صحنه‌های معمول در این جلسات، حضور مادران خانه دار با نوزاد یا فرزندان کوچک آنها است.

اولاً: مجموعه خصوصیات و ویژگی‌هایی برای تولیدات و خدمات مشخص گردد.

ثانیاً: راه‌های رسیدن به خصوصیات و ویژگی‌ها تعیین شود.

ثالثاً: رضایت و خشنودی خریداران تولیدات فراهم گردد.

رابعاً: درآمدی عادلانه و منطقی برای تولیدکننده حاصل گردد.

اهمیت استاندارد

در رابطه با فعالیتهای تجاری و مبادلات بازرگانی که بیش از ۶۰۰۰ میلیارد دلار در سطح جهانی برآورده شده و روز بروز نیز بر دامنه مبادلات و جهانی شدن آن افزوده میگردد، و نیز بمنظور حضور فعال در بازارهای جهانی و نیل به برتریهای قابل قبول و نسبی در رقابت‌های گسترده ایجاب می‌نماید:

مسئولان اقتصادی و بازرگانی به امر استاندارد کردن تولیدات و خدمات در سطوح خرد و کلان موضوع اقدام لازم را معمول دارند تا با ایجاد انگیزه و تحول و تغییرات بنیانی و بهبود کیفیت تولیدات و خدمات در این عرصه وسیع تجارت و رقابت جهانی گامهای مؤثری برداشته شود و این نیاز اساسی صنایع و خدمات کشور جایگاه واقعی خود را یافته و بصورت نهادینه و یک فرهنگ در امر تولید و خدمات مطرح شود.

لذا با تحقق این امر مهم و حیاتی در کنار سایر خدمات تجاری و بازرگانی داخلی و خارجی سرمایه‌گذاران در بخشهای سه‌گانه اقتصاد کشور بر اساس اصول ۴۲ و ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی (دولتی، تعاونی، خصوصی) در مدت زمان معقول اثر بخشی و کارایی خود را بروز داده و کشور را به سوی رشد پویا و رسیدن به توسعه پایدار سوق می‌دهد و اهداف مورد نظر را در امر ایجاد اشتغال، استقلال اقتصادی و خودکفایی، مهار تورم و ایجاد

به بهانه روز جهانی استاندارد

نقش استاندارد در توسعه به عنوان

خدمتی عمده در بازاریابی

شاپور قلیچ‌خانی

همانک با ساختار اقتصادی کشور به اهداف مورد نظر نیل کردیم. مفاهیم استاندارد:

۱- به منظور ایجاد ثبات و همشکلی در تولیدات و خدمات موضوع استاندارد مطرح میشود که نتیجه توجه دقیق به این امر ایجاد رضایت و خشنودی مشتری و صرفه اقتصادی برای تولیدکننده و مصرف‌کننده خواهد بود.

۲- استاندارد به مفهوم پایه و معیار سنجشی است که دیگر امور با آن مقایسه و سنجش میگردد، در حقیقت ایجاد همسانی و همشکلی در تولیدات و خدمات است که با الگوها و معیارهای از پیش مشخص شده تعیین میگردد، که درجه کیفیت تولیدات و خدمات به میزان انطباق با مشخصات استاندارد تعیین شده از قبل ارتباط دارد.

۳- بطور کلی میتوان گفت مجموعه خصوصیات ایده آل تولیدات و راه و روش عملی نیل به آن خصوصیات و ویژگی‌ها که رضایت و خشنودی مشتری و درآمدی برای تولیدکننده را حاصل مینماید استاندارد آن تولیدات میباشد که النهایه:

برای نیل به توسعه پایدار که طبیعتاً پیش نیاز آن برخورداری از یک رشد پویا و مداوم در همه بخشهای اقتصادی است ضرورت دارد که رابطه‌ای بین پیشرفت و توسعه اقتصادی با خدمات و عملیات مختلف بصورت عملی و منطقی برقرار گردد، تا بتوان با بهره‌گیری از منابع طبیعی و عظیم خدادادی کشورمان و استعدادهای بالقوه و عوامل تولید و همچنین مدیریتهای توانمند و کارا به خودکفایی و استقلال واقعی اقتصادی و بدور از وابستگی رسید. در این طریق توجه به موضوع استاندارد در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی از ویژگی خاصی برخوردار است. علیهذا، در این مکتوبه مروری بز تعاریف و اهداف و اثرات علمی و اجتماعی استاندارد و نقش و جایگاه آن در بازرگانی داخلی و خارجی و عوامل مؤثر بر کیفیت تولیدات در کشور بعمل می‌آید.

امید است پویایی لازم برای تغییر نگرش به این امر حیاتی را در جامعه تولیدکنندگان کشور بوجود آورده و با اتخاذ یک خط مشی مشخص و عملی سازگار و

استاندارد به مفهوم پایه و معیار سنجشی است که دیگر امور با آن مقایسه و سنجش می‌گردد، در حقیقت ایجاد همسانی و همشکلی در تولیدات و خدمات است که با الگوها و معیارهای از پیش مشخص شده تعیین می‌گردد، بعلاوه درجه کیفیت تولیدات و خدمات به میزان انطباق با مشخصات استاندارد تعیین شده از قبل ارتباط دارد.

تعادل در عرضه و تقاضا و رسیدن به عدالت اجتماعی محقق می‌گرداند.

اثرات استاندارد

الف: استاندارد با الگوهای تعیین شده موجب رشد ابزار سنجش و تکنولوژی جدید شده و به تبع آن کارایی لازم در تولید و صنعت بوجود می‌آید.

ب: بهبود کیفیت کالاهای تولیدی و ارتقاء سطح کیفی خدمات را سبب می‌گردد.

ج: موجب ایجاد رضایت در مشتری و تقاضای خرید تولیدات گردیده و سطح تقاضا را افزایش میدهد.

توضیح اینکه: هدف رفع نیازهای واقعی که نتیجه آن موجب خشنودی و رضایت مشتری است - بوده و ایجاد نیازهای کاذب، مصرف بی‌رویه که

اضمحلال منابع طبیعی را بدنبال دارد در این مقوله نمی‌کنجد.

چگونگی ایجاد استانداردهای سری ISO 9000

در شیوه نوین مدیریت تولید در دنیای امروز به ویژه در ژاپن و کشورهای پیشرفته صنعتی تصمیم به تدوین و انتشار استاندارد در مورد تضمین کیفیت تولید اتخاذ و با سرعت بسیاری به اجراء درمی‌آید.

اجرای این استاندارد منجر به ایجاد هماهنگی و نظم و تضمین کیفیت تولیدات و ارائه خدمات می‌شود بطوریکه فرد یا گروه تولید کننده هر جامعه کیفیت خدمات یا کالاهایی را که تولید و ارائه مینماید تضمین می‌کنند. بطور کلی تضمین و توجه به

کیفیت در مراحل زیر طبقه بندی می‌گردند:

۱- کیفیت طراحی و مهندسی ساخت

۲- کیفیت موادخام

۳- کیفیت ماشین آلات و دستگاههای

مورد استفاده

۴- کیفیت خدمات کارگران و پرسنل

تولید

۵- کیفیت بازاریابی و فروش

۶- کیفیت خدمات بعد از فروش

البته هر یک از این مراحل در ارتباط با

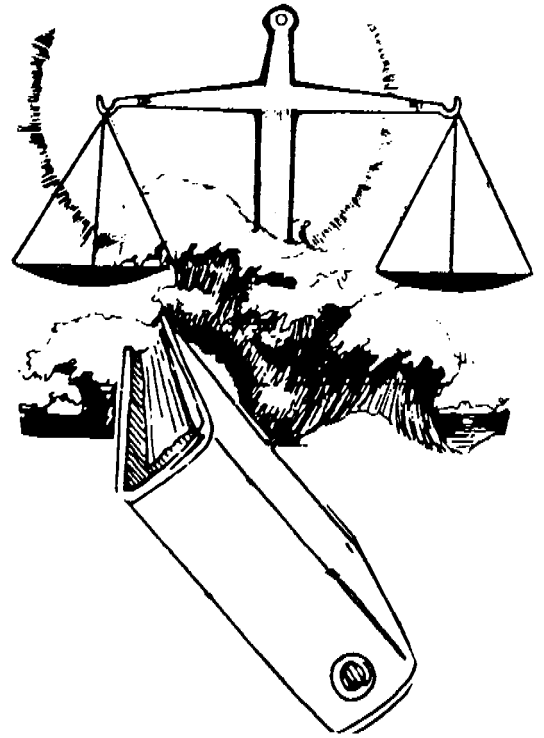
نوع تولیدات و خدمات به لحاظ اهمیت و جایگاه خاص آن تغییرپذیر است.

ژاپن با توجه به عوامل مؤثر کیفیت توانست پیشرفتی سریع در تکنولوژی و تولید کسب کند بطوریکه شالوده و سیستم تولید خود را بر اولویت دادن به کیفیت بنا نهاد و در طی این طریق طرح و برنامه ریزی اولیه را بر تصمیمات لحظه‌ای مقدم شمرد، و تصمیمات را بصورت گروهی اتخاذ و اجرا نمود.

بدین ترتیب تغییرات تدریجی و مرحله‌ای تحقق یافت و نظم و هماهنگی بر منافع مقطعی ترجیح داده شد که نتیجه چنین توجه اصولی به بهبود کیفیت در تمامی زمینه‌ها منجر شد.

اروپا به تاسی از ژاپن در دهه هشتاد کام در این طریق گذاشت و همزمان با پیاده شدن نظم جهانی «موضوع همکاری کشورهای اروپایی در محدوده بازار مشترک اروپا در یک اروپای بدون مرز» توجه عمیق به تضمین و کنترل تولید و بهبود کیفیت را در سطح وسیعی مطرح

پرسش و پاسخ حقوقی

سید یوسف اسماعیل صفوی

□ پرسش:

آقای سید رضا موسوی رئیس هیأت مدیره یک شرکت تعاونی مسکن کارمندی با ارسال نامه‌ای این مسأله را عنوان کرده‌اند که رئیس هیأت مدیره سابق شرکت، بدون تصویب هیأت مدیره وقت و در حالی که هیأت مدیره جدیدی در مجمع عمومی انتخاب شده و امر تحویل و تحول شرکت بین هیأت مدیره سابق و لاحق انجام نشده بود، مبادرت به صدور چکی به مبلغ دو میلیون و هشتاد هزار ریال به حساب شخصی دو نفر هیأت امنای فاز دوم که هر دو عضو شرکت هستند، نموده‌اند. ایشان ضمن توضیح اینکه با اعضای فاز دوم تصفیه حساب نشده خواستار اعلام نظر شما این مورد شده‌اند که آیا رئیس هیأت مدیره سابق بدون تصویب هیأت مدیره و پس از انتخاب هیأت مدیره جدید در مجمع، مجاز بود اقدام به صدور چک و انتقال مبلغی به حساب شخصی دو عضو تعاونی نمایند یا نه؟

○ پاسخ:

اولاً چک‌های شرکت‌های تعاونی مطابق با مقررات قانون و اساسنامه می‌بایست به امضای ثابت مدیر عامل و امضای یک یا دو

نفر از اعضای هیأت مدیره برسد تا از اعتبار قانونی برای پرداخت وجه آنها توسط بانک برخوردار باشد و بانکها تا زمانی که تغییرات دارندگان امضاهای مجاز از طریق ارائه صورتجلسه هیأت مدیره و آگهی‌های ثبتی تغییرات جنبه قانونی نیافته باشد، کماکان دارندگان امضاهای مجازی را که به موجب آخرین آگهی ثبتی معرفی شده‌اند، برسمیت می‌شناسند و در صورتی که چکی بدون امضای مدیر عامل به بانک ارائه شود، علی‌الاصول از پرداخت وجه آن خودداری می‌شود. باین ترتیب بعید است که بانک طرف حساب شرکت وجه چکی را صرفاً به اعتبار امضای رئیس هیأت مدیره پرداخت نموده باشد و به احتمال قوی چک مورد اشاره آقای موسوی امضای مدیر عامل را نیز داشته است و این مطلب با مراجعه به بانک قابل تحقیق و اثبات است.

ثانیاً گرچه چک‌ها و قراردادهای و سایر اوراق و اسناد تعهدآور می‌بایست پس از تصویب هیأت مدیره به امضای دارندگان امضاهای مجاز برسند لیکن این مورد از امور و مقررات داخلی تعاونیها محسوب می‌شود و کامل بودن امضاهای چک برای پرداخت وجه آن توسط بانک کفایت می‌کند.

ثالثاً با توجه به ید امانی هیأت مدیره بر اسناد و اموال تعاونی بعید است که امضا کنندگان چک بدون دلیل و مدرک و به ضرر و زیان شرکت وجهی را از حساب بانکی تعاونی خارج و به نفع دیگری پرداخت نمایند زیرا چنین اقدامی خیانت در امانت بوده و قابل پیگرد جزائی و حقوقی میباشد.

لذا توصیه می‌شود علت صدور چک مورد اشاره را که با احتمال قریب به یقین به امضای مدیر عامل نیز رسیده از امضا کنندگان آنها استعلام و از طریق حسابداری شرکت نیز با مراجعه به اسناد و مدارک موجود تحقیق فرمایند تا ارتباط وجه چک با حسابهای شرکت مشخص شود.

چنانچه با انجام تحقیقات و بررسیهای کافی مشخص شود که وجه چک بدون دلیل و مدرک پرداخت شده می‌توانید علیه صادر کنندگان آنها اعلام جرم نموده و وجه چک را از آنان مطالبه فرمایید.

□ پرسش:

آقای رسول دهباشی که در سمت بازرس یک شرکت تعاونی مصرف انجام وظیفه می‌کند خواستار پاسخ به این مطلب شده‌اند که مسئولیت بازرسی از زمان انتخاب در مجمع عمومی بر عهده

بازرسان مستقر میشود یا آنکه به دوران قبل از انتخاب و تصدی سمت بازرسی نیز تسری دارد و مشارالیه خواسته‌اند توضیحات بیشتری در این زمینه داده شود.

○ پاسخ:

نظر به اینکه بسیاری از بازرسان تعاونیها درباره مدت خدمت و نحوه انجام وظایف بازرسی خود با ابهاماتی مواجه هستند در پاسخ به پرسش آقای دهباشی سعی میشود مطالب مرتبط با موضوع نیز مورد بحث قرار گیرد و لذا توجه بازرسان و مدیران تعاونیها را به نکات زیر معطوف میدارد:

۱- چون مدت خدمت بازرسان شرکتهای تعاونی مطابق با اساسنامه و قانون، دو سال مالی تعیین شده بنابراین در هر موقع از سال مالی که انتخاب شوند می‌بایست عملکرد تعاونی را از ابتدای سال مالی مورد بررسی و بازرسی قرار دهند و هیأت مدیره و مدیر عامل نیز مکلفند در جهت تسهیل انجام وظایف بازرسان با بازرسان، اسناد و مدارک عملکرد خود را از بدو سال مالی در اختیار آنان گذارده و حسن نیت خویش را از این طریق اثبات نمایند. از طرفی به سبب آنکه گزارش بازرسان یا بازرسان به مجمع عمومی می‌بایست حتی الامکان مبتنی بر اسناد و مدارک تعاونی باشد هیأت مدیره در صورت درخواست بازرسان از اسناد و مدارک درخواستی فتوکپی تهیه و به مهر و امضای شرکت برابر اصل نموده و تحویل بازرسان دهند.

۲- بازرسان وظیفه‌ای دایر بر بازرسی از عملکرد سالهای مالی قبل از تصدی سمت خود بر عهده ندارند زیرا اقدام در این زمینه بعهده بازرسان یا بازرسان وقت تعاونی بوده است.

۳- حسابرسی از عملکرد یک یا چند دوره مالی شرکتهای تعاونی مستلزم تصویب مجمع عمومی عادی و تعیین و تخصیص بودجه آنست. در صورتی که بازرسان یا بازرسان یک شرکت تعاونی حسابرسی از عملکرد دوره یا دوره‌هایی از عملکرد شرکت را ضروری تشخیص دهند می‌توانند با تشکیل مجمع عمومی عادی (یا عادی بطور فوق العاده) به طریقی که در اساسنامه معین شده است درخواست حسابرسی از عملکرد یک یا چند دوره مالی تعاونی را با پیش بینی اعتباری لازم برای انجام آن از مجمع درخواست نمایند. در هر حال تصمیم گیرنده در این مورد مجمع عمومی عادی یا عادی بطور فوق العاده شرکت تعاونی است. البته

بازرسان یا بازرسان هر تعاونی می‌توانند از وجود کارشناسان برای انجام وظایف خویش استفاده نمایند مشروط بر آنکه کارشناس منتخب خود را کتباً به هیأت مدیره معرفی کرده باشند و در این صورت پرداخت حق الزحمه کارشناس بر عهده شرکت بوده و هیأت مدیره و مدیر عامل مکلفند با کارشناس معرفی شده از سوی بازرسان مطابق با وظیفه‌ای که در قبال بازرسان بر عهده دارند رفتار نموده و اسناد و مدارک مورد نیاز کارشناس را در اختیار وی قرار دهند.

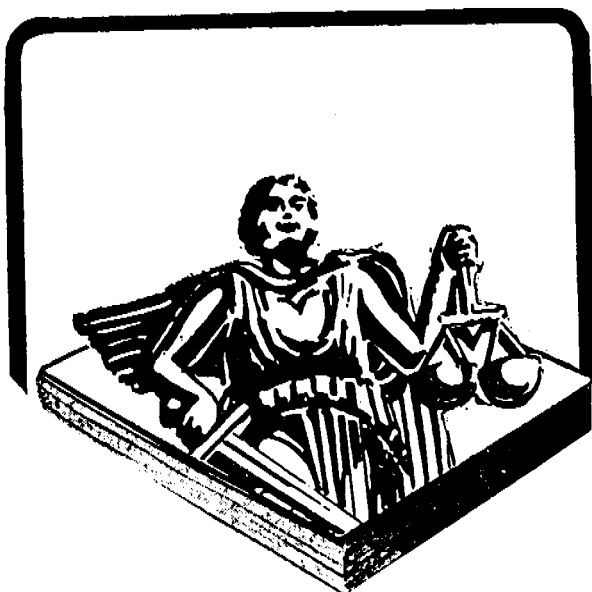
□ پرسش:

یکی از ادارات تابعه وزارت تعاون از چندی پیش سئوالهای زیادی را طرح کرده و خواستار پاسخ به آنها شده‌اند. همانطوریکه به تعدادی از پرسش‌های مزبور قبلاً پاسخ داده شد سعی خواهد شد در این شماره مجله و شماره‌های آینده نیز تعداد دیگری از سئوالها مطرح شده و مورد بحث و پاسخگویی قرار گیرد. در این مبحث تعدادی از پرسشها قید گردیده و سپس به ترتیب به ایراد پاسخ آنها مبادرت می‌شود:

- ۱- تفاوت‌های اصلی شرکتهای تعاونی با شرکتهای تجاری کدامند؟
- ۲- آیا چهار درصد حق تعاون و آموزش ثابت و لایتنیغیر است یا با تصویب مجمع عمومی می‌توان بیش یا کمتر از آن را به حساب صندوق تعاون واریز نمود؟
- ۳- نظارت هیأت مدیره بر هزینه‌های جاری هر تعاونی چگونه است؟ استصوابی یا اطلاعی؟

○ پاسخ:

۱- پیش از آنکه تفاوت‌های اصلی موجود بین شرکتهای تعاونی و شرکتهای تجاری مورد اشاره قرار گیرند لزوماً متذکر میشود که قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱ بااصطلاحی که در سال ۱۳۴۷ در مقررات مربوط به شرکتهای سهامی آن به عمل آمد مشتمل بر هفت نوع شرکت تجاری از قبیل سهامی عام، سهامی خاص، با مسئولیت محدود، مختلط سهامی، مختلط غیرسهامی، نسبی و تضامنی می‌باشد که هر یک از آنها از مقررات خاص مذکور و در قانون تجارت تبعیت می‌نمایند و حتی بین انواع شرکتهای تجاری نیز در مقایسه با یکدیگر تفاوت‌های بعضاً اساسی وجود دارد و همانطوریکه وجوه تفاوت یا تشابه نوع خاصی از شرکتهای تجاری در مقایسه بانواع دیگر از انواع شرکتهای تجاری قابل تشخیص و

احصا می‌باشد در بیان تفاوت‌های بین شرکت‌های تعاونی با شرکت‌های تجاری می‌بایست مقایسه در ارتباط با نوع مشخصی از شرکت‌های مقرر در قانون تجارت ملاک و مبنا قرار گیرد زیرا احکام مربوط به هر شرکت تجاری با یکدیگر متفاوت است. لیکن معمولاً منظور از مقایسه شرکت‌های تعاونی با شرکت‌های تجاری نوع سهامی عام و خاص است که مقررات مربوط به آنها در لایحه اصلاحی قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۲۷ به تصویب رسیده و مقایسه شرکت‌های تعاونی با هر یک از انواع شرکت‌های تجاری محتاج بررسی جداگانه و پاسخ‌های متفاوتی است. با ملاحظه توضیحات ارائه شده تفاوت‌های اصلی بین شرکت‌های تعاونی و شرکت‌های سهامی و در مواردی عموم شرکت‌های تجاری بشرح زیر از نظر گرامی خوانندگان می‌گذرد.

الف - در هیچ یک از انواع شرکت‌های تجاری، واژه «عضو» مفهومی ندارد و عضویت با احراز شرایط خاصی که در قانون بخش تعاونی مشخص شده است به شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی اختصاص دارد.

ب - ادغام دو یا چند شرکت فقط در تعاونیها امکان‌پذیر است و شرکت‌های تجاری مقرراتی راجع به ادغام نداشته و نمی‌توانند در یکدیگر ادغام شوند.

ج - در همه انواع شرکت‌های تجاری سهامداران در مجامع عمومی به تعداد سهام خود حق اعمال رای دارند ولی در انواع مختلف شرکت‌های تعاونی هیچ عضوی ولو آنکه دارای سهام بیشتری باشد، حق اعمال بیش از یک رای را در مجامع عمومی ندارد.

د - شرکت‌های تجاری هیچ یک تحت نظارت دستگاه‌های دولتی قرار ندارد لیکن شرکت‌های تعاونی تحت نظارت دولت اداره می‌شوند.

ه - در مقررات قانون تجارت تشکیل اتحادیه برای شرکت‌های تجاری پیش بینی نشده است در حالیکه شرکت‌های تعاونی با فعالیت یکسان می‌توانند اتحادیه تعاونی تشکیل دهند و در آن عضویت یابند.

و - شرکت‌های سهامی عام تحت شرایطی می‌توانند اقدام به انتشار اوراق قرضه نمایند اما تعاونیها مساجز به انتشار اوراق قرضه نیستند.

ز - در هیچ شرکت تعاونی تعداد اعضا نمی‌تواند از هفت نفر کمتر باشد ولی شرکت‌های سهامی عام می‌توانند با پنج سهامدار (که برای

عضویت در هیات مدیره لازم است) و سایر انواع شرکت‌های تجاری یا سه سهامدار و حتی کمتر تشکیل شوند.

ح - حد نصاب‌های مربوط به تشکیل و رسمیت یافتن مجامع عمومی عادی و فوق العاده در تعاونیها و شرکت‌های تجاری کاملاً متفاوت است.

ط - تمامی انواع شرکت‌های تجاری به منظور تحصیل سود و کسب منفعت بیشتر ایجاد میشوند لیکن هدف از تشکیل شرکت‌های تعاونی تأمین نیازمندیهای مشترک اعضا است.

ی - در شرکت‌های سهامی می‌توان سهام ممتاز ترتیب داده و نیز سهام بی‌نام منتشر نمود و حال آنکه سهام شرکت‌های تعاونی همگی با نام و دارای ارزش برابر می‌باشند باین معنا که در تعاونیها نمی‌توان برای بعضی از سهام امتیازات خاصی قائل شد. ک - نحوه تقسیم سود در شرکت‌های تعاونی با همه انواع شرکت‌های تجاری متفاوت است. باید توجه داشت که تفاوت‌هایی با اهمیت کمتر بین شرکت‌های تعاونی و انواع شرکت‌های تجاری به دهها مورد بالغ می‌شود که طبعاً احصای همه آنها در این نوشتار نمی‌گنجد.

۲ - چون در قانون بخش تعاونی میزان حق تعاون در آموزش بدون ذکر حداقل یا حداکثر چهار درصد قید شده پرداخت مبالغی بیشتر یا کمتر از آن مجاز نمی‌باشد مگر آنکه درآمد شرکت تعاونی تکافوی پرداخت چهار درصد را نکند که در این صورت کل درآمد بعنوان حق تعاون و آموزش که از پرداخت‌های تکلیفی است به

۳- نظر به مسئولیتی که هیأت مدیره مستقیماً در قبال اداره امور تعاونی بعهده دارد. تنظیم هزینه‌های جاری شرکت نیز در قالب بودجه مصوب مجمع عمومی از وظایف و اختیارات هیات مدیره است و مدیر عامل منتخب هیات مدیره در سمت مجری تصمیمات هیات مدیره در رأس کلیه امور اجرایی تعاونی قرار داشته و مکلف است هیات مدیره را از جریان امور اجرایی مطلع ساخته و مصوبات هیات مدیره را در هر یک از امور اجرایی مورد عمل قرار دهد. نظارت بر حسن جریان امور بر مبنای اساسنامه و مصوبات

مجامع عمومی از وظایف بازرسی یا بازرسان تعاونیهاست. و بازرس یا بازرسان می‌توانند اسناد و مدارک تعاونی را از هیأت مدیره و مدیر عامل مطالبه و پس از بررسی چنانچه نارسائی یا نقائصی را در عملکرد مدیران تعاونی ملاحظه نمایند مراتب را کتباً به هیات مدیره متذکر شده و رفع آنها را خواستار شوند. در صورت عدم توجه هیأت مدیره و مدیر عامل به تذکرات بازرسان و تشخیص ارتکاب تخلف در عملکرد هیات مدیره، مطابق با مقررات قانونی و اساسنامه هر بازرسی مکلف است مجمع عمومی عادی را برای رسیدگی به تخلفات هیات مدیره و اخذ تصمیم لازم دعوت به تشکیل نماید.

بقیه از صفحه ۳ ۷

نمود در این میان انگلستان پیشنهاد بین المللی استاندارد خود را به کشورهای اروپایی دیگر ارائه میدهد که در نهایت و با موافقت کشورهای عضو موضوع تضمین کیفیت تولید بصورت سری ISO 9000 عملاً از سال ۱۹۸۷ بعنوان استانداردهای جهانی بصورت مدون انتشار یافت.

مفهوم استانداردهای سری ISO 9000 استانداردهای سری استانداردهایی است که در سیستمهای مدیریت کیفیت به کار برده می‌شوند، و در اغلب سازمانها اعم از خدماتی و تولیدی قابل اجرا میباشد این استانداردها در موارد ذیل سیستم کیفیتی خود را بنا میگذارد:

۱- توافق بروی نیازمندیهای مشخص شده مشتری

۲- استفاده از خدمات و مواد مورد نیاز مناسب

۳- کنترل فرآیند

۴- تعریف موارد عدم انطباق

۵- قابلیت پیگیری و حذف علت‌های عدم انطباق

۶- نگهداری سیستم به وسیله ممیزی داخلی و بازرگری مدیریت

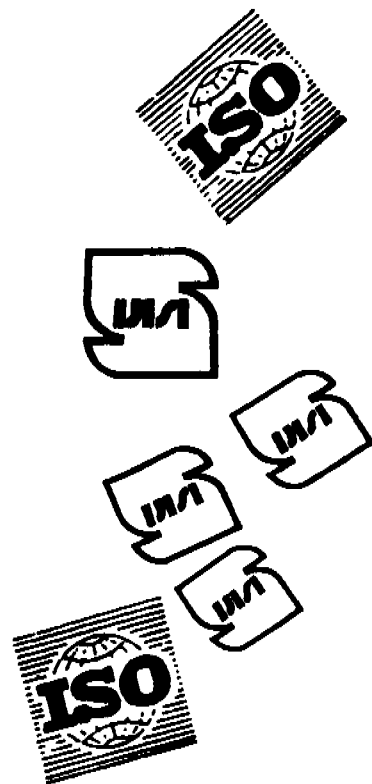
نتیجه و پیشنهاد:

نظر به استقبال زیادی که در سطح

جهانی از این استانداردها بعمل آمده و روز بروز بر این اقبال نیز افزوده می‌شود ضرورت دارد مسؤولین امور که بدنبال بهره وری پویا به منظور رسیدن به پیشرفت و توسعه بعنوان یک ضرورت هستند، در بخشهای اقتصادی «دولتی، تعاونی، خصوصی» نگرشی جدی به کیفیت تولیدات و خدمات نمایند. تا با بررسی و ارائه راه کارهای مناسب بتدریج و با استفاده از تجارب دیگر کشورهای توسعه یافته در این زمینه که خود محور ایجاد تحول و نظم و سیستم دهی و بهبود کیفیت محسوب میشود به اهداف برنامه‌ای نایل آیند.

در عین حال و نظر به اینکه این نوع استانداردها تنها منحصر به صنعت نبوده بلکه بهبود کیفیت در همه امور را دربرمی‌گیرد، جا دارد با بررسی کارشناسانه مدلهای و الگوهای از پیش تعیین شده و متنوعی را در بخشهای مختلف اقتصادی تهیه تا با همکاری سازمان جهانی استاندارد و یا شرکتهای سازمانهای مورد تأیید آن سازمان گواهی نامه‌های مربوطه در زمینه تولیدات و خدمات دریافت گردد.

البته باید گفت نقش اساسی و فعال به عهده مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران است که با عنایت و توجه عمیق به امر آموزش و اشاعه فرهنگ

گرایش به سیستم دهی، نظم پذیری، و بهبود کیفیت نسبت به تبلیغ و ترویج این امر بیش از پیش اقدام نماید، که در این راستا همکاری وزارتخانه‌ها، سازمانها، شرکتهای و کارخانجات تحت پوشش وزارت صنایع، تعاون، جهاد سازندگی، بازرگانی، کشاورزی و... نیل به اهداف برنامه‌ای و توسعه پایدار را سهل الوصول و قطعی مینماید.

منبع مورد استفاده: نشریه شماره ۵ فصلنامه سپهر

پاسخ به سئوال‌ات مالی

از: معصومه گنجی - حسابرس مسئول اداره کل تعاون استان تهران

□ سئوال:

حسابدار شرکت تعاونی معدنی... طی نامه‌ای مرقوم داشته‌اند که معدن متعلق به شرکت در یک منطقه کوهستانی صعب العبور واقع گردیده که جهت مراجعه به آن و انجام امور و برداشت از آن مستلزم ایجاد یک جاده آسفالتی با هزینه نسبتاً سنگین می‌باشد، علیهذا به منظور احداث آن، با ارگانهای مختلفی مکاتبه و مذاکره شده لکن همگی پاسخ داده‌اند که ایجاد این راه از نظر آنها ضرورتی نداشته و در صورت لزوم شرکت می‌تواند با هزینه شخصی نسبت به ایجاد این راه اقدام نماید. حال در صورت ایجاد این راه هزینه مزبور در چه حسابی ثبت و از چه قسمتی تامین خواهد شد زیرا انجام این هزینه موجب زیان قابل توجهی به شرکت میگردد.

● پاسخ:

قبل از هرچیز یاد آوری مینماید چنانچه بهره برداری از معدن مستلزم احداث راه مورد نظر است با توجه به عدم پذیرش ارگانهای مختلف می‌بایست باتصویب هیأت مدیره و با در نظر گرفتن صرفه و صلاح اعضا، ارزانتترین راه قابل بهره برداری احداث و هزینه آن در سر فصل دارائیهای شرکت (احداث راه و جاده) درج و بتدریج در طی عمر مفید معدن (دوره برداشت از معدن) مستهلک گردد. و در

● پاسخ:

در پاسخ متذکر میگردد که با استفاده ماده ۱۵ قانون تعاون در صورت لغو عضویت اعضا بدلیل استعفاء سهم و کلیه حقوق و مطالبات عضو به قیمت روز تقویم و به آنان مسترد خواهد شد که به استناد این ماده قانونی مطالبات اعضا می‌بایست به یکی از دو صورت زیر وجوه دریافتی را ارزیابی و مسترد دارد.

۱- در صورتی که واحد قابل تحویل به عضو قبلاً به طریق مقتضی و یا از طریق امتیاز بندی و انتخاب تعیین و مشخص گردیده می‌بایست ارزش روز واحد مزبور با استعلام از افراد و یا موسسات ذیصلاح ارزیابی و قیمت تمام شده آن نیز بر اساس مستندات موجود مشخص، سپس با عنایت به مبلغ دریافت شده توسط عضو ارزش افزوده نیز محاسبه و نسبت به استرداد آن به عضو اقدام شود.

چنانچه واحد مربوطه به عضو قبلاً تعیین نشده مقتضی است کل قیمت روز پروژه با نظر کارشناسی تعیین و قیمت تمام شده آن نیز با استناد به دفاتر قانونی قابل استخراج و ارزش افزوده حاصل از سرمایه گذاری عضو از این طریق ارزیابی و برآورد شود که در این صورت مبلغ برآوردی مبنای استرداد پیش دریافتت عضو خواهد شد

پایان هر سال نیز هزینه مربوطه متناسب با میزان برداشت از معدن محاسبه و در صورت حساب سود و زیان انعکاس خواهد یافت. به این ترتیب هزینه راه در طول عمر مفید معدن تامین و از تحمیل هزینه مربوطه به یک دوره مالی و ایجاد زیان قابل توجه در یک دوره مالی ممانعت بعمل خواهد آمد.

□ سئوال:

مدیر عامل شرکت تعاونی مسکن... طی نامه‌ای عنوان داشته‌اند که تعدادی از اعضا تعاونی که ظرف چند ساله اخیر به عضویت شرکت درآمدند و جوهی را بابت احداث پروژه‌های مسکونی به تعاونی پرداخت نموده‌اند که بعلت عدم اتمام پروژه‌های مزبور و طولانی شدن دوره ساخت و ساز به دلایل مختلف عده‌ای از آنها با تسک به عدم توانایی مالی متقاضی دریافت وجوه پرداختی خود شده‌اند که تعاونی کل وجوه واریزی آنان را پس از کسر مبالغی بابت هزینه‌های عمومی شرکت از مبلغ پرداختی آنان کسر و مابقی را مسترد نموده ولی اعضا با استناد به این مطلب که با توجه به تورم موجود ارزش پول واریزی آنان کاهش یافته از دریافت چکهای صادره خود داری می‌نمایند و پرسیده‌اند وجوه واریزی این اعضا چگونه قابل محاسبه و پرداخت خواهد بود؟

ضمناً لازمست در هنگام تسویه حساب با عضو بدهیهای احتمالی وی نیز مد نظر گرفته و تسویه گردد. که با طرح مثالی به شرح زیر موضوع روشنتر خواهد شد.

چنانچه قیمت پروژه‌ای توسط کارشناس رسمی دادگستری مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال ارزیابی گردد و دفاتر قانونی شرکت قیمت تمام شده پروژه را تا زمان ارزیابی ۱۰۰ میلیون ریال نشان دهد عضوی که بابت این پروژه کلاً مبلغ ۳۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال بعنوان پیش پرداخت بحساب شرکت واریز نموده بابت ارزش روز مبلغ واریزی استحقاق دریافت مقررات قابل پرداخت به عضو خواهد بود.

در شرایطی که عضو قادر به معرفی جانشینی جهت خود در شرکت بوده و فرد معرفی شده از نظر قانونی واجد شرایط لازم از نظر عضویت در تعاونی باشد مراحل جایگزینی از طرف تعاونی انجام و قیمت توافق شده بین طرفین مبنای نقل و انتقال بوده و تعاونی از این بابت مسئولیتی را عهده دار نخواهد شد.

□ سؤال:

شرکت تعاونی خدماتی... اظهار نموده که سود شرکت در سنوات گذشته مبلغ قابل توجهی نبود بهمین سبب در مجامع عمومی سالانه تصمیم گرفته شد که سودهای حاصله تقسیم نشده و بهمین صورت در حسابها نگهداری گردد و زمانی جهت تقسیم سود اقدام گردد که مبلغ متناهی به اعضا پرداخت شود تا قبل هزینه مربوطه مقرون به صرفه باشد حال با توجه به پذیرش عضو جدید در طی فعالیت شرکت آیا در زمان تقسیم سود همه به یکسان از سود بهره‌مند خواهند شد یا خیر و نحوه تقسیم اصولاً چگونه می‌بایست انجام انجام شود؟

● پاسخ:

در پاسخ به شرکت متذکر می‌گردد که در نامه ارسالی به تقسیم سود اشاره شده که منظور از تقسیم سود در عرف معمول حسابداری در موارد پیش بینی شده در اساسنامه و قانون اختصاص سود ویژه هر دوره مالی به حسابهای ذیربط نظیر، سهم آموزش تعاون، مالیات شرکت ذخیره احتیاطی ذخیره قانونی، سود سهام... می‌باشد که این تقسیم می‌بایست در پایان هر سالی مالی انجام و در مجمع عمومی سالانه طرح و تصویب گردد و پس از تصویب نیز سود ویژه به حسابهای مربوطه و بابت تقسیم می‌بایست در پایان هر سال مالی (فوق اشاره) انتقال یابد و کم و زیاد بودن مبلغ سود در این تصمیم‌گیری موثر نبوده و بابت تقسیم این درآمد نیز هزینه‌ای به شرکت تحمیل نخواهد شد و در چنین شرایطی در صورت ناچیز بودن سود سهام می‌توان با تصویب مجمع عمومی از پرداخت آن به اعضا ذینفع خود داری و سود سهام را نگهداری نمود و در زمان قابل قبول نسبت به پرداخت آن به اعضا ذینفع اقدام نمود که در این زمان سود هر دوره مالی به نسبت دوره سرمایه‌گذاری اعضا آن دوره بین آنان تقسیم و پرداخت خواهد شد و اعضای که در سنوات مختلف به عضویت تعاونی پذیرفته می‌شوند حق استفاده و دریافت از سود سهام سنوات قبل از عضویت را دارا نمی‌باشند به این ترتیب در زمان تهیه صورت تقسیم سود سهام بین اعضا می‌بایست صورت مزبور برای هر سال مالی به تفکیک تهیه شود و جمع نمودن سود سهام چند سال فعالیت شرکت و تقسیم آن در یک صورت منطقی نمی‌باشد خصوصاً آنکه این امکان نیز وجود دارد که درصد سود سهام در بعضی از سنوات بیش از سنوات دیگر باشد که در صورت تقسیم یکجای آن تقسیم سود سهام غیر

عادلانه انجام خواهد شد در اینجا لازم به ذکر است که در پایان هر سال مالی و به هنگام پرداخت مالیات متعلقه سود سهام لازمست مالیات تکلیفی مربوط از سود سهام کسر و در موعد مقرر به وزارت امور اقتصادی و دارایی پرداخت شود تا به جهت تاخیر در پرداخت مالیات زیان ناشی از تاخیر در پرداخت مالیات تکلیفی به اعضا شرکت تحمیل نگردد.

□ سؤال:

هیات مدیره شرکت تعاونی معدنی... اعلام داشته که شرکت در سال گذشته پس از طی مراحل گوناگون به بهره برداری رسیده و از دیمه سال ۷۶ بهره برداری از آن آغاز گشته که به دلیل عدم اطلاع از مقررات جهت ثبت دفاتر قانونی مورد مطالبه اداره کل تعاون... و تهیه صورتهای مالی اقدامی معمول نگشته و در سال جاری پس از اطلاع از قوانین بمنظور سرو سامان دادن به امور مالی و حسابداری نسبت به استخدام حسابدار اقدام گردیده که در حال حاضر حسابدار جهت تحریر دفاتر سال ۷۷ صورتهای مالی سال گذشته را درخواست نموده که به هنگام تهیه آنها در موارد زیر با اشکال مواجه گردیده است.

- ۱- نحوه محاسبه قیمت تمام شده معدن
- ۲- نحوه محاسبه استهلاک معدن در سال گذشته.
- ۳- چگونگی ثبت هزینه‌های عمومی انجام شده قبل از بهره برداری معدن
- ۴- محاسبه استهلاک سایر دارائیهای شرکت خریداری شده در سال ۷۶
- ۵- چگونگی انتقال حسابهای سال گذشته به دفاتر به نحویکه مورد قبول ارگانهای ذیربط قرارگیرد.

پاسخ:

در پاسخ به سئوالات مطروحه در نامه ارسالی موارد زیر را یاد آوری می‌نماید:

۱- قیمت تمام شده معدن شرکت همانند هر دارایی دیگر شامل کلیه هزینه‌های است که جهت آماده شدن معدن پرداخت گردیده است در صورت ابهام در مورد انواع هزینه‌های مرتبط می‌توانید لیست هزینه‌ها را جهت شناسایی آن و دخالت در قیمت تمام شده به اداره کل تعاون - ارائه نمایید.

۲- برای هر معدن بطور معمول ظرفیت و ارزش اسقاط آن برآورد میگردد، که مابه التفاوت قیمت تمام شده معدن و ارزش اسقاط آن مبلغ قابل استهلاک و در طی دوران برداشت از معدن می‌باشد که این مبلغ با توجه به برداشت هر دوره مالی بین دوره‌های مختلف تسهیم میگردد لذا استهلاک معدن ارتباطی با زمان نداشته و متناسب با برداشت از ذخیره برآوردی معدن محاسبه خواهد شد. توضیح مثال زیر میتواند موضوع را تصریح نماید.

چنانچه ذخیره برآوردی معدن ۱۰۰۰/۰۰۰ تن و کل ارزش قابل استهلاک معدن (تفاوت قیمت تمام شده و معدن و ارزش اسقاط) ۲۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد استهلاک برداشت هر تن مواد از معدن ۲۰۰۰ ریال خواهد شد که حاصل ضرب این رقم در میزان برداشت هر دوره ذخیره استهلاک آن دوره را مشخص خواهد نمود.

۳- کلیه هزینه‌های عمومی انجام شده قبل از بهره برداری معدن را در سنوات انجام تحت سرفصل هزینه‌های قبل از بهره برداری (هزینه‌های تاسیس) منعکس و جمع آنها پس از بهره برداری حداکثر تا ده سال از تاریخ بهره برداری مستهلاک نمایند.

این هزینه به موجب بند ۴ ماده ۱۴۹ قانون مالیاتهای مستقیم جزء هزینه‌های قابل قبول هر سال محسوب خواهد شد.

۴- هزینه استهلاک سایر دارائیهای خریداری شده شرکت نیز مطابق با جدول استهلاکات وزارت امور اقتصادی و دارایی قابل محاسبه می‌باشد. در اینجا لازم به ذکر است که چنانچه دارایی در طی سال

خریداری شده باشد ذخیره مربوطه متناسب با ماههای استفاده از آن محاسبه میگردد.

۵- پس از تهیه صورتهای مالی سال مورد نظر لازمست صورتهای مستخرجه در جلسه مجمع عمومی عادی شرکت طرح و پس از تصویب مجمع از طریق تراز افتتاحیه به دفاتر قانونی سال جاری (۷۷) شرکت منتقل گردد ولی باید در هنگام تنظیم اسناد و شروع تحریر دفاتر قانونی به تاریخ پلمپ دفاتر در اداره ثبت شرکتها توجه شود تاریخ اولین سند ثبت شده در دفاتر باید پس از تاریخ پلمپ دفاتر باشد

در خاتمه یادآوری می‌نماید چنانچه برای سال گذشته دفاتر قانونی تهیه نشده باشد لازمست بر اساس اسناد و مدارک

● تهران

درکمال مسرت اطلاع حاصل کردیم که آقای پوریا ولی فرزند تلاشگر همکار محترمه خواهر اقدس حقیقی ضمن احراز رتبه هفتم مرحله اول آزمون سراسری سال ۷۷، در رشته برق و الکترونیک دانشگاه صنعتی شریف پذیرفته شده و بدین ترتیب موجبات سرافرازی خود،

خانواده محترم و همچنین سربلندی خانواده بزرگ تعاون را فراهم آورده است، بدین مناسبت ماهنامه تعاون این موفقیت ارزنده را به خانواده ایشان تبریک و تهنیت می‌گوید.

کسب مقام اول در المپیاد ریاضی کشور

مدال طلای المپیاد ریاضی کشور به مازیار میررحیمی فرزند سید هادی میررحیمی، مسئول اداره تعاونیهای معدنی حوزه ستادی وزارت تعاون اهدا شد.

وی در بین ۳۰ هزار نفر دانش‌آموز نخبه کشور در رشته ریاضی حائز مقام اول شد. میررحیمی تشویق و حمایت‌های والدین خود را در کسب این موفقیت بسیار موثر دانست.

موارد محدود جوامع تعاونیهایی که موفق شده‌اند به سادگی قابل رؤیت می‌باشد حتی در سال ۲۰۰۱. اما این جوامع تاچه میزان می‌توانند با جوامع بزرگتر مرتبط باشند؟ آنچه که ما در این جا مورد بحث قرار می‌دهیم نحوه و اطمینان از پایداری و بقای روح تعاون و همکاری، اصول اساسی آن و توسعه آن به ترتیبی که باید باشد، بوده و بعنوان یک نظام اجتماعی و نه یک مجموعه اجتماعی بسته مد نظر می‌باشد.

انتظار می‌رود در سال ۲۰۰۱ میلادی، کشور هند جمعیتی برابر ۱۰۰۰ - ۹۶۰ میلیون نفر داشته باشد، که بسیاری از آنها زیر خط فقر زندگی نمایند. تعاونی‌ها باید پایدار بمانند و خودشان را با این نظام اجتماعی عظیم منطبق ساخته باشند.

آیا حذف بهره‌کشی و استثمار، که روح تعاون و همکاری است، می‌تواند مفهومی غیر از «عدالت اجتماعی» داشته، و تعالی انسان‌ها را تضمین کند، و این امور را از طریق حمله مستقیم به فقر انسان‌ها از هر طریق ممکن انجام دهد؟

هیچ چیز دیگر، حتی آمال انسانها برای یافتن مفاهیم جهانی، و یا تدوین یک فهرست از اصول تعاون و همکاری، مرکز قادر نخواهد بود وزنی معادل اصول تعاون در یاری به انسانها پیدا نماید و آنرا حفظ کند، و یا این تفکر را به جوامع گسترده‌تر بطور مساوی تسری دهد.

فقر و تعاون

کاهش فقر در کشور هند در حال حاضر و آینده باید اعتقاد حاکم باشد. تعاونیها می‌توانند مفهوم داشته و زمانی بکار آیند که آنها خودشان را شناسانده و اصول اساسی شان را در جامعه بیان کرده باشند. بنابراین کاهش فقر بایستی یکی از اهداف تعاونیها باشد.

تقریباً یقین شده است که کاهش فقر نیاز به بهره‌گیری فشرده از فن آوری

(تکنولوژی) نوین دارد، اما در محیطی که منابع طبیعی آن تهی شده است.

مجموعه ارزشهایی که تعاون بایستی ترویج کند و بکار گیرد از این دو امر اساسی صدمه می‌بیند. بهره‌گیری فشرده از فن آوری نیازمند ساختارهای بنیادی گسترده، تجهیز سریع سرمایه، و متخصصان مستبحر و نیروی تکنسین می‌باشد.

بکارگیری فن آوری نوین و ساختارهای گسترده بنیادی موجب افزایش از خود بیگانگی فرهنگی، آلودگی محیط زیست و صدمه فرهنگی و از هم پاشیدگی اجتماعی می‌گردد.

هر چند ممکن است دیدگاههای ارزشی زیر در زمان سازماندهی تعاونیها مدنظر بوده و در طراحی ساختارها و در هدف گذاریها، اتخاذ تصمیم در مورد سرمایه گذاری، تعیین نقش و جایگاه عضویتها و معین کردن ضوابط و مقررات برای ارزشیابی کارآرائی آنها:

- ارزشهای مخالف بهره‌کشی

(مبارزه با استثمار و بهره‌کشی، اطمینان یافتن از نکات غیر انتفاعی به هزینه دیگران - عضو یا غیر عضو - جستجو برای ایجاد یک نظم اجتماعی، احساس مسئولیت و حساسیت)

- ارزش کاهش فقر

(مهارت آموزی بخشهای ضعیف اقتصادی و اجتماعی جوامع، عرضه و معرفی فن آوری کارگر بر، ایجاد فرصت‌های اشتغال بهبود وضعیت درآمد و کارآئی دهقانان کوچک، حفظ و تأمین شغلی کارگران و مصرف کنندگان)

- ارزشهای خود - اتکایی

(تجهیز سریع سرمایه، کاهش وابستگی به دولت، تسهیلات اعتبارات تجاری، کمک‌های خودیاری و جمعی).

- ارزشهای مشارکت جمعی و عدم تمرکز

(ساختارهای تعاونی متمرکز، تصمیم‌گیریهای غیر متمرکز، درگیر شدن مردم در امور دموکراسی، و عضویت آزاد، مدیریت بر اساس عضویت).

- ارزشهای اخلاقی

(صداقت، همبستگی، تعهد در برابر ضوابط اجتماعی و اخلاقی)

- ارزشهای کارآیی منابع

(مدیریت حرفه‌ای، بهره‌گیری بهینه از منابع، هزینه‌سنجی در عملیات، توجه بسیار بر روی کیفیت محصولات و خدمات).

- ارزشهای حیاتی

(حفظ محیط زیست و نگهداری آن، صلح جهانی و جامعه دور از درگیری، خلع سلاح).

این ارزشهایی هستند که در انتخاب فن آوری، تصمیمات سرمایه‌گذاری، سیاستهای توسعه منابع انسانی، و نقش و وظیفه سازمانهای محلی و مرکزی و روابط میان تعاونی‌ها در آینده در کشور هند.

در جمع بندی، پیشنهاد شده است که ارزشهای معین شده موجود که «همکاری و تعاون» را مورد توجه قرار می‌دهد نیاز به آزمایش دارد و می‌بایست توجه به تقاضاهایی داشت که نظام گسترده انسانی در آینده ممکن است پیرامون تعاونی مطرح سازد.

برای حفظ و الحاق خود به یک جامعه بزرگ، با وجود خصلت فقر و توسعه نیافتگی، حذف بهره‌کشی و استثمار، که روح و مایه تعاون است، فقط می‌تواند یک مفهوم داشته باشد، که همانا حذف فقر و تضمین عدالت اجتماعی برای همه می‌باشد.

این امر ممکن است در مراحل اولیه توسط گروههای بزرگ و یا خاص شغلی تحقق یابد، اما در نهایت تعاونی می‌بایست با اهداف توسعه جهانی، یک جامعه‌عاری از فقر و بدبختی و بهره‌کشی را هدف گذاری نماید.